DÖDEN FADDER.

SAGOLUSTSPEL I TRE AKTER
MED MELODRAMER, KÖRER OCH KUPLETTER

AF

AUGUST BLANCHE.

Uppfördt första gången på Mindre teatern i Stockholm d. 4 mars 1850.

Tredje upplagan.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris 50 öre.

DÖDEN FADDER.

SAGOLUSTSPEL I TRE AKTER
MED MELODRAMER, KÖRER OCH KUPLETTER

AF

AUGUST BLANCHE.

Uppfördt första gången på Mindre teatern i Stockholm den 4 mars 1850.

TREDJE UPPLAGAN.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1892.

PERSONER:

BRUKSPATRONEN.
THEODOR, hans son.
ERNST, } hans brorsöner.
RUDOLF, }
FRÖKEN SILFVERSVANZ.
AMALIA, hennes nièce.
KNUT, kolare.
ANNA, hans brorsdotter.
MASKEN.
EN GRUFFOGDE.
LARS, bonddräng.
EN TIGGARE.
HAGEL, } stråtröfvare.
TRÄFF, }
ODÖDLIGHETEN, en fe, }
GLÄDJEN, }
MÅTTLIGHETEN, }
LYXEN, } stumma, allegoriska personer i Dödens förgård.
ÅLDERDOMSSVAGHETEN, }
LÄTJAN, }
DEN OLYCKLIGA KÄRLEKEN, }
KRIGET, }
DEN MODERNA DANSEN, }

LANDTFOLK. GRUFARBETARE. STADSBOR. BADGÄSTER. GENIER m. fl.

Första akten i Bergslagen, andra i en stad och tredje vid en brunns- och badort.

Första akten.

Teatern föreställer en af bergslagerna; till venster ett grufschakt med nödiga stigverk; till höger en bondstuga. Det är natt, skådeplatsen upplyst af gruffolkets bloss. Småningom börjar det dagas.

Första scenen.

GRUFARBETARE (*med bloss, nedstigande i schaktet*). GRUFFOGDEN (*sysselsatt med ledningen af deras nedstigande*).

Sång N:o 1.

Mel. ur Två ord.

KÖR (*af gruffolket, under det de nedstiga*).

Bröder, skyndom oss, ja!
Tändom våra bloss, ja!
Djupt ned i jorden skyndom oss!
Vår väg är ej så bister,
Fast den på djupet bär,
Ty när bergets hjerta brister,
Flammar guld i remnan der.
Bröder, skyndom oss!
Tändom våra bloss!

(*Gruffogden, som åsett folkets nedfarande och räknat antalet af arbetarne, står slutligen ensam, antecknande i sin journal.*)

Andra scenen.

FOGDEN. KNUT.

KNUT (*gladt springande ur stugan*). Hej, hoppsan! Sådan lycklig morgon! Ändtligen är jag far, och det för en duktig pojke. Jag höll på att dö af glädje, när satungen grinade åt mig. Herre min Gud, hvad han är vacker! Och hvad han är lik söta pappa! Så har jag då en arfvinge till mina mödor och min fattigdom, det är sannt, men gör ingenting — bara han också ärfver min matlust och mitt goda samvete, min törst och mitt glada lynne. Visst tycks det lite underligt, att jag först nu, efter tjuguett års äktenskap, får heta pappa, men gör ingenting, bara pojken är min, och det är han ... ta mig fan, är han icke det! Samma vackra näsa, samma trefliga haka, samma alltigenom, och så skriker han så innerligt vackert. (*Lägger högra armen med knuten hand på den venstra och vaggar den som ett barn.*) Vyss, vyss, grinollen min! (*Kysser högra handen.*) Herre Gud, hvad jag är lycklig! Men hvad ska han heta? (*Funderar.*) Låt se: Alexander, Nikolaus, Ferdinand, Leopold, Karl den tolfte, Gustaf Adolf den store ... nej, fan, får gå för Nisse ... Nisse är så fosterländskt, så ... Men vänta! Han måste genast döpas, om det också ska ske utan både prest och klockare, men fadder är han tvungen att ha. (*Ser sig omkring*

och blir varse fogden, som sjelf ämnar nedstiga i grufvan.) Håll! Vänta, herr gruffogde! Innan ni far ner i afgrunden, så måste jag först föra er in i mitt himmelrike.

FOGDEN (*gående mot Knut*). Hvad är det om?

KNUT. Hustru min har fått en liten en, ja, ja, en liten pojke i natt. Jag är nästan tokig af fadersglädje.

FOGDEN. Är det möjligt!

KNUT. Hä! Möjligt, sa' herrn!

FOGDEN. Nå, om du sagt sannt, så beklagar jag dig, stackars man.

KNUT. Är jag en stackare då?

FOGDEN. Du kan ju knappt föda dig och din hustru.

KNUT. Hvem föder dem då? Får jag inte göra rätt för mig kanhända?

FOGDEN. Visserligen... men du står och uppehåller mig. (*Vill gå ner i grufvan.*)

KNUT (*som qvarhåller fogden*). Herrn måste i dag stanna ofvan jord och stå fadder åt pojken min!

FOGDEN. Omöjligt, kära Knut. Jag har stått fadder åt så många förut. Jag kan väl inte stå fadder åt alla backstugubarn heller!... Nej men, kära kolare!

KNUT. Nå, hvad gör det? Hvad ondt har ni haft af det? Inte har ni försörjt något gubarn för det... det der lofvar man bara, men håller det aldrig... Man står bara och ljuger inför Gud och menniskor... Goda herr gruffogde, ljug en gång till för min stackars Nisses skull.

FOGDEN. Jag tror du blir oförskämd... packa dig du genast till kolboden, eller skall du få se på annat. (*Går till schaktet och nedstiger.*)

Tredje scenen.

KNUT (*allena, knyter näfven efter honom*). Om jag hade alla mina kol glödgade och sedan samlade öfver det hufvu!... Men jag får inte bli ond på en sådan dag, när himlen varit så nådig... jag får väl någon annan till fadder åt pojkungen.

Fjerde scenen.

KNUT. LARS. LANDTFOLK *af begge könen.*

KNUT (*i det han får se dem*). Ah, se der kommer folket som ska fram till herrgården. Nu får jag alltid någon till fadder.

ALLA. God morgon, Knut!

LARS. Hur lefver verlden med dig, din lustigkurre?

KNUT. Jo, jag är glad och lycklig ända uppåt väggarna. Jag har fått mig en liten arfprins i natt.

ALLA. Sådant prat! Det är inte möjligt!

KNUT (*förargad*). Hä! Inte möjligt? Säg om det, era bondtuppar, och jag skall min själ visa er, jag, att...

LARS. Nå, nå, tag icke så hett vid dig!

KNUT. Åh nej, nu är det bra igen. — Men en af er, go' vänner, måste göra mig den tjensten och stå fadder åt gossen.

LARS. Vankas det något till bästa då?

KNUT. Ja visst, om ni tar det med er.

LARS. Tänker du då inte bjuda på det allraringaste?

KNUT. Jo gubevars, om ni tar något med er.

LARS. Hur kan du då begära att folk ska besvära sig?

ALLA. När det inte blir kalas, så... (*Dragande sig tillbaka.*)

LARS (*i det han aflägsnar sig*). Gud vare hos dig, kära Knut!

KNUT. Tack!... Honom behöfva ni inte ta med er.

LARS. En son efter tjuguett års äktenskap, ha, ha, ha!

ALLA. Ha, ha, ha! (*Alla aflägsna sig under skratt och skämt.*)

Femte scenen.

KNUT (*allena, upplyftande armarna*). Om jag i hvardera handen hade en stångjernshammare, jag skulle... skulle... Nej, jag skulle inte (*låter armarna sjunka*), ty i dessa fattiga armar har min förstfödde nyss hvilat. Men hvad i himlens namn skall jag nu taga mig till? Hvarifrån skall jag i hast få en fadder åt min stackars Nisse?

Sjette scenen.

KNUT. TIGGAREN.

KNUT (*för sig sjelf*). Der kommer en vän i nöden — den der haltande tiggarn skall jag bjuda. — (*Högt.*) God morgon! Hur står till? Hvad tänker du ta dig till i dag, min gubbe?

TIGGARN. Jag tänker, som vanligt, kläda landsvägen och ge menniskan tillfälle att vara barmhertig för godt pris.

Men det är tungt att tigga, i synnerhet när man behöfver göra det.

KNUT. Hela verlden tigger ju, stackars Erik... Flickan tigger om en man, mannen om pengar och titlar, presten om pastorat och borgaren om Vasatrissan.

TIGGARN. Ja, men alla de der få vara i fred för polisen och kronobetjeningen, då deremot jag...

KNUT. Det förstås... Men hvart går du nu?

TIGGARN. Jag har hört att brukspatron ligger illa sjuk, derför vill jag gå till honom, ty när man ligger på sitt yttersta, är man alltid angelägen om att ställa sig in hos himlen. I dag skall han bli frikostig och särskildt tacka mig för det jag kommer.

KNUT. Men du måste först göra mig en tjenst. Saken är den, att jag blifvit så lycklig och fått mig en son på morgonqvisten.

TIGGARN. En son?... Kan det vara möjligt, det.

KNUT. Hä?... Jag tror att alla menniskor blifvit galna i dag! Jo, du, jag har fått en son... hör du det, en son, som är så lik mej, att man kunde ta miste på oss begge... Och Nisse skall han heta, och du skall stå fadder åt Nisse.

TIGGARN. Jag fadder?... Stackars Knut!... Det står aldrig rätt till med dina skrufvar.

KNUT (*häftigt*). Här är inte frågan om skrufvar, utan om min son, som du måste stå fadder åt, och det genast, ja, på eviga minuten.

TIGGARN. Nu genast?... Det är rakt omöjligt!

KNUT (*fattande tag i Erik*). Hvarför är det omöjligt? Menniska, hvarför är det omöjligt?

TIGGARN. Jag sade ju dej, att jag genast måste upp till brukspatronen... tänk om han kolade af innan jag kom, så gick jag ju genast miste om en hacka... morgens derför, kära Knut. (*Går.*)

Sjunde scenen.

KNUT (*allena*). O, du eviga egennytta! Skall jag då äfven finna dej under tiggarns paltor! Men är det då omöjligt för mig att få en fadder åt min son? Försmådd af såväl den fattige som af den rike, till hvem skall jag

vända mig? Hvem? Hvem?... (*Sträcker ut armarna.*) Vill då ingen förbarma sej öfver min stackars Nisse?

Sång N:o 2.

Kuplett.

Mel. N:o 64 ur Fredmans sånger (»Fjäriln vingad syns»).

1.

När en arfprins föds åt jorden,
Då blir fröjd och jubel af;
Viner flöda öfver borden
Vid salut från land och haf.
Men en arfprins utaf trossen —
Säg, hvem frågar efter den?
Den som fadder står åt gossen,
Han skall bli min bästa vän.

KÖR (*från klipporna*).

Jag skall bli din bästa vän.

KNUT.

Recitativ.

Ah, hvad är det? Månn' klipporna besvara
Min bittra klagan!... Kan det möjligt vara!
Nej, o nej!
Jag misstog mej!

(*Under följande kuplett mörknar det.*)

2.

Kungens son och tiggarungen
Se vid födseln lika ut;
Tiggaren såväl som kungen
Måste skåda samma slut.
På den saken ä' vi visse,
Men hvem frågar efter den?
Den som fadder står åt Nisse,
Han skall bli min bästa vän.

KÖR (*från klipporna*).

Jag skall bli din bästa vän.

(*Blixt och dunder, hvarvid berget i fonden öppnar sig. Bergets inre vägg är svart, men upplyst af många lampor. Masken träder ut ur berget, hvarefter det tillsluter sig och scenen ljusnar.*)

Åttonde scenen.

KNUT. MASKEN (*i hvit domino med hvit hufvudbonad, i form af ett timglas, hvita läderlappsvingar vid skuldrorna och vid venstra höften en kort lie*).

KNUT (*afsides*). Hvad är det der för en passagerare? (*Högt.*) Hvem är det jag har den äran att helsa på?

MASKEN. Din bästa vän.

KNUT. Tackar allra ödmjukast... men hur får jag titulera titulus? Hvad är namnet, om jag får fråga?

MASKEN. Jag heter Döden?

KNUT. Mjuka tjenare, ers högvördighet!... Men ursäkta att jag tar till fötterna så fort som möjligt. (*Vill springa bort.*)

MASKEN. Stanna!

KNUT. Hvarför det då?

MASKEN. Jag hörde din klagan och vill hjelpa dig.

KNUT. Jag får tacka ers högvördighet... men bara inte hjelpsamheten sträcker sig för långt, så...

MASKEN. Du har för närvarande ingenting att frukta, min vän... på de sista tiderna ha konjunkturerna varit särdeles gynnande för mig... jag har gjort ypperliga affärer både på koleran och krigen.

KNUT. Nå, det var roligt att höra, det... Här har det deremot varit klent... inte en enda skeppslast jern och trävaror är exporterad.

MASKEN. Hå... har det stått så illa till!

KNUT. Visserligen har det varit godt pris på kolen, men... men kol och ved och allt som brinner och värmer kunna inte gerna intressera ers högvördighet... det är väl egentligen det kylande som...

MASKEN. Säg inte det... febrar äro ganska varma och sköna, och dem sätter jag stort värde på.

KNUT. Såå... fägnar mig att det är något som smakar... men ers högvördighet lofte att hjelpa mig...

MASKEN. Ja visst... det är billigt att den som hjelpt ner så många millioner varelser en gång hjelper en enda på benen.

KNUT. Mycket billigt... ja, gubevars... det är inte alla högvördige som äro så billiga.

MASKEN. Du söker en fadder åt din son.

KNUT. Ack, ja, det gör jag visst, det.

MASKEN. Nåväl... jag skall stå fadder, jag.

KNUT. Mycken ära... men... men (*häftigt*) bara ni inte har något bakom örat... bara ni inte har något i sinnet mot min hustru och min son!

MASKEN. Se så, lugna dig du... ni skola alla få lefva, och du, min kära Knut, skall hädanefter förtjena mer pengar än sockerbrukspatronerna i Stockholm och Göteborg.

KNUT. Det vore fan!... Hvem kunde väl tro att det skulle bli så hederligt!

MASKEN. Men du måste först bli doktor.

KNUT. Med mycket nöje... bara det inte är för krångligt att lära sej, och bara jag slipper ta lifvet af för många, så...

MASKEN. Nej! Du behöfver inte göra annat än kasta en blick på de sjukes hvilobädd. — Ser du mig stå vid patientens hufvudgärd, då är det ute med honom och han måste utan förskoning bita i gräset; men står jag vid fötterna, så blir han frisk; ja, du kan föreskrifva hvad du behagar, så skall den sjuke till din ära stå upp frisk som en nötkärna.

KNUT. Men kan igen annan än jag se er vid sängen?

MASKEN. Nej! Jag är osynlig för alla utom för dig.

KNUT (*gladt*). Topp då, ers högvördighet!

MASKEN. Du skall snart få visa din skicklighet. Brukspatronen, din husbonde, som nu ligger dödssjuk, har förskjutit sin son, emedan denne mot hans vilja blifvit artist. Hans begge brorsöner bli derför hans arfvingar. Den äldre af dem önskar af själ och hjerta, att jag redan farit af med gubben. Den yngre deremot, som tycker att det är synd om sin förskjutne kusin, önskar mig så långt som pepparn växer.

KNUT. Det är obegripligt, att ers högvördighet har så noga reda på allting.

MASKEN. Det är klart, att den, som ligger i så stora affärer som jag, måste ha reda på allt, och ändå är mitt

bokhålleri det enklaste i verlden, ty för det mesta är det bara nollor jag har att hopsummera... Men för att nu återkomma till vår affär, så måste du genast bege dig af till den sjuke.

KNUT. Får gå då... jag är redan färdig till praktiken.

MASKEN (*blickande mellan kulisserna till höger*). Nej, men se en sådan vacker flicka! Den ungen tycker jag om. (*Svängande lien.*) Jag har god lust att knipa henne.

KNUT. Nej, för tusan, det är min brorsdotter.

MASKEN. Men flickan behagar mej.

KNUT. Skall man knipa alla flickor som falla en på läppen, så fick man ett fanders arbete.

MASKEN. Ja, men det generar mig inte... Tror du inte att jag har sinne för ungdom och skönhet!

KNUT. Se så, låt nu flickan vara i fred och följ mig i stället till barndopet.

MASKEN (*ännu blickande inåt kulisserna*). Det var en förtjusande varelse... jag begriper inte... jag känner mig så underlig till mods.

KNUT. Hvad är det för spektakel!... En gammal och respektabel man som ers högvördighet springa så der efter alla unga flickor! Inte passar det, inte, utan var derför så hederlig och stig in, och ursäkta att det inte är städadt ännu.

MASKEN. Ja, men jag kan åtminstone få stå fadder mot henne.

KNUT. Åh, hvad ä' det för slag!... Inte går det an, inte.

MASKEN. Visst går det an... du skall veta att jag ännu är ungkarl.

KNUT. Ja, men en ungkarl derefter, det... Ni skulle ju skrämma slag på det vackra barnet!

MASKEN. Nå, hvad vore för ondt i det?

KNUT. Nej, men hör på den då!... Se så, var nu så hederlig och stig in. (*Skjuter Masken in i stugan och går derefter sjelf in.*)

Nionde scenen.

ANNA (*med en korg på armen*). Hvad min stackars farbror skall bli glad när han får veta att jag smugit mig från

herrgården, för att bära till honom de här småsakerna... Hvad jag längtar att få se farbrors förstfödde och sluta min lilla kusin i mina armar! (*Ämnar gå in i stugan.*)

Tionde scenen.

ANNA. THEODOR.

THEODOR (*ropande*). Anna!

ANNA (*gladt öfverraskad*). Ack, min Gud, herr Theodor! (*Skyndar emot honom.*) Ack, hvad jag blef glad!

THEODOR. Du har då inte glömt mig?

ANNA. Hur skulle jag kunna glömma er!... Men ni, herr Theodor, som lefver i stora verlden, ni har då inte heller glömt mig!

THEODOR. Ingen makt på jorden skall bryta mitt ord till dig. Jag lofvade en dag att helga mig åt konsten, denna himmelens sköna dotter, och har hitintills hållit mitt ord (*vemodigt*), oaktadt jag derför uppoffrat min faders kärlek.

ANNA. Men är det säkert att himmelens sköna dotter trifves i sällskap med kolarens brorsdotter?

THEODOR. Ja, ty konsten måste vara naturens trognaste vän.

ANNA. Likväl har jag mången gång frågat mig sjelf, huru ni kunnat hålla af en så ringa och fattig landtflicka som jag.

THEODOR (*smålcende*). Vore du annorlunda än du är, så höll jag mindre af dig.

ANNA. Då skall jag be till Gud att jag aldrig må bli annorlunda.

THEODOR. Goda flicka! (*Omfamnar henne, hvarefter han närmar sig fonden.*) Der borta står mitt fädernehus, liksom i min barndoms dagar... Dess dörrar stå öppna för mig. O, att jag kunde säga detsamma om fadershjertat! (*Blir stående försjunken i tankar.*)

ANNA. Stackars Theodor! För återvinnandet af din faders kärlek åt dig gåfve jag gerna mitt lif! (*Lutar sig emot honom.*)

Elfte scenen.

DE FÖRRE. KNUT. MASKEN.

KNUT. Heder och tack, bästa gufar! ... Hur ledsamt att jag inte ska ha så mycket som en frukostsup att bjuda er på! ... Men kanske ni inte tycker om bränvin?

MASKEN. Jo, gubevars! ... Jag har äfven gjort stora affärer i bränvin ... den varan har inbringat mej flera tusen fylda nollor. Åsynen af de stora konstbrännerierna är riktigt en vällust för mig.

KNUT. Åh ... det var trefligt att höra, det.

ANNA (*till Knut*). Med hvem talar farbror?

MASKEN (*vill närma sig henne*). Med mig, lilla sötunge.

KNUT (*går emellan dem*). Inte så närgången, kära gufar. (*Till Anna.*) Hvad har du i korgen?

ANNA (*lyfter korgen från marken och ger den åt Knut*). Några par strumpor och några mössor åt den lille.

KNUT. Tusen tack, min snälla flicka! Jag skall också ha dig i minnet, när du en gång blir far ... Hvad säger jag?

ANNA. Betyder ingenting ... jag begriper nog hvad farbror menar.

KNUT (*räcker korgen åt Masken*). Bästa gufar, var hederlig och bär in korgen i stugan ... Ursäkta att jag besvärar; men goda vänner emellan gör det ingenting.

ANNA. Jag har sjelf sytt alltsammans.

MASKEN (*mönstrande det som är i korgen*). Rätt näpna saker. (*Går mot stugan, men blir stående framför den, med välbehag tillbakablickande på Anna.*)

ANNA. Hur mår faster?

KNUT. Ypperligt, mitt barn! (*Får se Masken, som ännu står utanför stugan.*) Nå, hvad skall det der betyda? ... Hvarför står ni der som en milstolpe?

MASKEN. Jag har ett så godt öga till den vackra Anna.

KNUT. Nej, nu går det för långt ... Ni vet ju att flickan är förlofvad ... det är lycka att ingen annan än jag ser gufar ... Nå, hur är det? (*Ämnar gå med Masken, som nu skyndar in i stugan.*) De der förnäma gubbarne äro minsann inte en bit bättre än de unga sprätthökarna. (*Får se Theodor.*) Hvad ser jag? Herr Theodor! Ni hedrar oss säkert med

ert besök, för att (*pekande på Anna*) njuta af den vackra utsigten.

THEODOR (*träder fram och räcker honom sin hand*). Hur mår du, min beskedlige Knut? Har du ännu svårt för att dra dig fram här i verlden?

KNUT. Nej, Gud vare lof!

ANNA (*till Theodor*). Farbror har fått en liten son.

THEODOR. Är det möjligt?

KNUT (*förtörnad*). Nu igen! ... Fan regera!

ANNA. För all del lugna sej, bästa farbror! Hvad kommer gossen att heta?

KNUT. Han är redan döpt och heter Nisse.

ANNA. Redan?

KNUT. Jag kunde omöjligt ge mig till tåls ... Någon olycka hade kunnat hända ... derför döpte jag honom sjelf ... fattigt folk borde aldrig ha annat än nöddop ... Vill pastorn göra om det, så får han ... men ser du, fadder har jag ändå åt honom, och det en makalös fadder.

ANNA. Hvem är det då?

KNUT. Hvem det är? ... Jo, det är alla grafvars byggmästare, alla kyrkskrifvares fosterfar.

ANNA. Usch då! ... Det är visst dödgräfvaren.

KNUT. Bättre opp! ... Eller rättare sagdt, bättre ner.

Tolfte scenen.

DE FÖRRE. MASKEN (*kommer ut ur stugan*).

MASKEN. Nu kan det vara tid att gå.

KNUT. Skönt! (*Till Anna.*) Är brukspatron lika dålig i dag?

THEODOR. Hvad säger du! Är min far sjuk?

ANNA. Vet ni inte det! Han har redan legat flere veckor.

THEODOR. Allsmäktige himmel! Är han farligt sjuk?

KNUT (*sakta till Masken*). Hvad skall jag svara?

MASKEN. Visst är han farligt sjuk.

KNUT. Det visste jag med ... Rent spel, herr gufar!

THEODOR. Ni tiga! Min far på dödsbädden, och jag står fjerran från honom, belastad med hans hat, kanhända med hans förbannelse! Fort, fort, till honom! Må han blott

ett enda ögonblick välsignande lägga sin hand på min hjessa och ge mig det enda ordet förlåtelse i arf, och jag ska känna mig lycklig! (*Störtar ut.*)

ANNA. Theodor! Theodor! (*Ilar efter honom.*)

Trettonde scenen.

MASKEN. KNUT.

KNUT. Den gamla herrn få vi inte låta dö.

MASKEN. Kanhända.

KNUT. Det måste hända... hör ni, det måste hända!

MASKEN. Jag kan ej yttra något på förhand, ty äfven jag har en buse öfver mig... det är nog att du kan säga det, sedan du först sett mig stå antingen vid hufvudet eller fötterna... det är vackert nog det, tycker jag.

KNUT. Men stå åtminstone i dag vid fötterna... gif mig en brukspatron till faddergåfva... det är väl inte för mycket begärdt i dessa tider... Se så, var nu inte så bister i fysionomien... Ni ser ju ut som om ni ville sluka hela verlden i en enda munsbit.

MASKEN. Jag skall närmare tänka på saken.

KNUT. Nå, det låter höra sej... Bara man inte är rädd för er, så är ni den bäste man kan råka ut för... Det är verkligen stor synd att ni skall vara så illa känd af allmänheten.

MASKEN. Det är just för det, att jag inte tillhör något visst parti, utan söker vara lika mot alla och göra alla lika godt.

KNUT. Godt?... Jo, jag tackar, jag... det är obegripligt att gufar hinner med att göra så mycket godt... det vore nu tid på att hvila på sina lagrar, tycker jag.

MASKEN. Nej, det har jag just ingen lust till... Jag är sjelfva segheten och ihärdigheten, skall du veta.

KNUT. Apropå seghet och ihärdighet, är gufar adelsman, eller hur?

MASKEN. Nej, men nog är jag sjelfskrifven.

KNUT. Det är ändå något... Skulle vara roligt att höra gufar hålla tal på riksdagarne.

MASKEN. Åh, det finnes nog de som döda folk med sina tal ändå, Gud vare lof!... Men låt oss gå nu.

KNUT. Det blåser något svalt på morgonqvisten... Gufar går väl inte och förkyler sej i sin tunna sommarpaletå?

MASKEN. Tack för din omtanke, men jag har flanell närmast kroppen.

KNUT. Alldeles som annat bättre folk... skönt!... Låt oss klifva på då... (*Bjuder masken armen.*) Får jag lof?

MASKEN (*tager emot armen*). Du är en riktig kavaljer... det behöfs knappast mer för att bli en ryktbar läkare nu för tiden.

KNUT. Mjuka tjenare! (*De gå ut arm i arm.*)

Fjortonde scenen.

HAGEL *och* TRÄFF (*nedstiga från berget*).

TRÄFF. Men är du säker på saken?

HAGEL. Säker... skrinet är af ebenholts och finnes i väggskåpet i Röda kammaren till höger om dörren. Det innehåller en större summa, som brukspatronen nyss fått in.

TRÄFF. Men hur slippa dit?... Det är ljusan dag och allt folket i rörelse... Fördömdt att vi skulle komma fram så sent.

HAGEL. Var lugn!... Röda kammaren är i venstra herrgårdsflygeln och brukspatron ligger sjuk i den östra... det är troligt att allt tjenstfolket är hos honom.

TRÄFF. Godt! Men vore det inte skäl att dröja till nästa natt? Jag har en viss förkärlek för nätterna.

HAGEL. Nej! Om dagen äro menniskorna minst försigtiga, och hvem ansvarar oss för att skatten ligger qvar nästa natt?... Följ derför varsamt efter, speja med falkögon och ge tecken om fara är å färde! (*Han går till venster; Träff smyger sig efter honom.*)

Tablå.

Teatern förändras till en trädgård; i bakgrunden ett prydligt hus med en balkong.

Femtonde scenen.

THEODOR *och* ERNST (*komma ur huset*).

THEODOR (*rörd*). Min arma far kände mig icke, men jag fick än en gång se honom, och för denna lycka har jag dig att tacka.

ERNST. Jag har gjort allt för att blidka honom, men du känner hans envishet. Så länge du är artist och icke afsäger dig din kärlek till den fattige kolarens brorsdotter, har du ingenting att hoppas af honom. Så ofta jag lyckats stämma honom till mildhet, har alltid Rudolf, din onda ängel, trädt emellan och . . .

THEODOR. Tala icke vidare härom, utan säg mig, om läkarne gifvit något hopp om hans tillfrisknande? (*Ernst höjer suckande på axlarna.*) Jag förstår! O, det är förfärligt!

ERNST. Lugna dig, min vän! Han skall icke dö utan att ge dig sin välsignelse.

Sextonde scenen.

DE FÖRRE. KNUT.

KNUT (*kommer från huset, gladt sjungande, ut i trädgården*). Hurra! Vid fötterna! Den hedersmannen stod vid fötterna! — Herr Theodor! Var nu vid godt mod; er far blir snart frisk och kry som ett vinterny . . . Jag botar honom, jag!

ERNST. Gyckla inte med en så allvarsam sak.

KNUT. Nej, visst inte . . . Men låt se: hvad skall jag ordinera åt patienten? . . . Jo, ett skedblad krut i ett glas bränvin. Skönt! Jag skall sjelf hälla i honom medikamentet. (*Skyndar tillbaka in i huset.*)

ERNST. Hvem har fört hit den galningen? Jag måste se till att ingen stör den sjuke. Så snart ögonblicket blir gynsamt, skall jag låta kalla dig. (*Går in i huset.*)

THEODOR. Otacksamma konst! För all den glödande kärlek, man egnar dig, eger du ofta ingenting annat än en törnekrona.

Sjuttonde scenen.

THEODOR. HAGEL. TRÄFF (*strax derefter*).

(*Hagel smyger sig försigtigt ur huset med ett skrin, som han söker dölja under kappan.*)

THEODOR. Hvem smyger der? (*Närmar sig Hagel.*) Hvem söker du? Stanna! Jag läser ett brott i ditt ansigte.

HAGEL (*riktar sin pistol mot Theodor*). Tillbaka, så framt ni ej vill göra bekantskap med en säker kula! (*Aflägsnar sig långsamt med pistolen riktad mot Theodor.*)

THEODOR (*med blicken stadigt fäst på den hotande*). Usling! Jag fruktar hvarken dig eller din kula. (*Vill skynda efter honom.*)

TRÄFF (*framträder bakom Theodor och riktar en pistol mot honom*). Inte ett ljud eller spränger jag hufvudskålen på er!

THEODOR (*vänder sig om*). Ha! (*Träff aflägsnar sig på samma sätt som Hagel.*) De bofvarne! Men jag skall följa deras spår, och de skola ej undkomma mig. (*Skyndar efter dem.*)

Adertonde scenen.

ERNST. KNUT. FLERE AF BETJENINGEN (*komma glada ur huset*).

ERNST (*till betjenterna*). En mängd af herrgårdens underhafvande ha samlat sig utanför trädgårdsgrinden, oroligt väntande. Kalla dem nu hit och säg dem, att en stor glädjedag ska firas i dag. (*Några af betjenterna skynda bort.*) Hvar är Theodor? (*Till en betjent.*) Sök reda på herr Theodor och säg honom, att all fara är förbi och att hans far genom ett underverk blifvit räddad. (*Till Knut.*) Och det är du som återgifvit honom lifvet?

KNUT. Ja, visst tusan är det jag som gjort det... hvem skulle det annars vara?

ERNST. Men huru?... På hvad sätt?

KNUT. Ett skedblad krut, vet jag!

ERNST. Det låter otroligt.

KNUT. Hvarför det?... Krut användes nu mot alla sjukdomar i dessa oroliga tider.

Nittonde scenen.

DE FÖRRE. GRUFARBETARE *och* LANDTFOLK *af båda könen.*

ERNST. Välkomna, godt folk! Låt edra fröjdesånger skalla. Öfverlemna er i dag helt och hållet åt glädjen — er far och patron är i dag återställd till helsan!

Tjugonde scenen.

DE FÖRRE. BRUKSPATRONEN *och* RUDOLF (*visande sig på balkongen och helsande på folket*).

Sång N:o 3.

KÖR AF FOLKET (*hurrar, kastande hattar och mössor i luften*).

Ja lefve, ja lefve vår patron!

KNUT.

1.

Utan recepter och krångel och prent
Har jag nu ryktbarhet njutit.
Det är ett kejserligt medikament,
Detta välsignade krutet.

(*Kören repeteras.*)

2.

Nyss var jag blott en föraktad person,
Allt dock bekrönes af slutet.
Icke mer vi haft någon patron,
Om vi ej haft det här krutet.

(*Ridån faller.*)

Andra akten.

Teatern föreställer en stadsgata. Nära avantscenen två stora midt emot hvarandra belägna hus.

Första scenen.

Larmande personer af båda könen ur den lägre folkklassen stå nyfiket beskådande huset till höger. Flere sticka in hufvudet genom de sönderslagna rutorna; andra försöka öppna de stängda dörrarna. I ett fönster i första våningen af huset till venster, som är prydt med en apotekareskylt, ligger MASKEN *makligt stödd på armbågarna, med en tobakspipa i mun, roande sig åt folkets oväsen.*

Sång N:o 4.

Mel. Bröderna fara väl vilse o. s. v.

KÖR (*under trängseln*).

Aj, aj! Var stilla och trängs inte så,
Det var en förfärliger knipa;
Somliga trampa, och somliga slå;
Kan inte stilla ni stå,
Här en och annan ur fickorna stjäl.
Finns ej polis som kan skurkarne knipa!
Svetten den lackar från hjessa till häl.
Aj, aj! Vi trängas ihjäl!

MASKEN.

Här uti fönstret jag trifves väl,
Jag sitter i lugnet och röker min pipa.
Väntar och längtar af hela min själ,
Att någon blir trampad ihjäl!

KÖR.

Aj, aj! Var stilla o. s. v.

MASKEN. Muntert lif hos min vän doktorn midt emot... Alla dar slå hans kunder och gynnare ut fönsterna... men så förtjenar han också så mycket pengar, att han kan sätta i nya af guld.

Andra scenen.

DE FÖRRE. ANNA.

ANNA (*elegant klädd, kommer ur doktorns hus*). Hör på, godt folk... det lönar inte mödan att vänta på doktorn, ty han kommer inte hem på förmiddagen.

FOLKET. Så ledsamt! Kors så ledsamt! (*Aflägsnar sig.*)

ANNA (*ropande efter de bortgående*). Alla eftermiddagar mellan 3 och 4 tar doktorn emot besök.

MASKEN. Det var en gemen tobak min vän apotekaren bjuder på... Gefle vapen har försämrats, märker jag... tacka vet jag Tjäders knaster!

Tredje scenen.

ANNA. MASKEN. THEODOR.

THEODOR (*häftigt inkommande*). Anna! Anna!

ANNA. Ack, herr Theodor! Hvilken lycka!

MASKEN. Se bara hur sockersöt hon gör sig.

ANNA. Hvad det var längese'n vi sågo herr Theodor!... Är det så man bemöter gamla vänner?

THEODOR. Ett angeläget arbete håller mig hemma, och jag tänkte ej gå ut förrän jag fått det färdigt.

ANNA. En ny vacker tafla förmodligen!... Och nu är den färdig?

THEODOR. Nej!... Men i går fick jag bref af okänd hand och utan underskrift med inneliggande tvänne sedlar, hvardera på femhundra riksdaler banko. (*Framtager brefvet med sedlarna och visar henne dem.*)

ANNA. Ah, jag gissar... helt säkert från herr Theodors far?

THEODOR. Nej... han förskjuter mig ännu... Sin helsa fick han åter, men icke sin kärlek till mig.

ANNA. Då är det visst från herr Ernst, som har ett så godt hjerta.

THEODOR. Nej, min hederlige kusin har ingenting att ge... Se mig i ögonen, Anna!... Du har ännu ej lärt dig förställningskonsten.

ANNA (*förlägen*). Herr Theodor!

THEODOR. Du slår ned ögonen... du rodnar... det är du som skickat mig brefvet med denna penningesumma.

MASKEN. Hvad skall det nu bli af?

THEODOR. Det är din farbrors pengar?

ANNA (*stammande*). Ja, farbror är nu så rik, att han...

THEODOR. Och det är på din förbön han sändt mig dem?

ANNA (*som förut*). Ja... förlåt, förlåt mig!

THEODOR. Du återtar dina sedlar och ger dem till din farbror... jag kan ej mottaga några gåfvor.

MASKEN. Kors, en sådan toker!

ANNA (*tager sedlarne*). Farväl, herr Theodor... (*Med bruten röst.*) Er stolthet är större än er kärlek... (*Brister ut i tårar.*) Farväl! Farväl! (*Närmar sig stapplande husporten.*)

THEODOR (*skyndar efter henne*). Anna, du måste höra mig!

MASKEN. Så'na der goda varelser ha ingenting på jorden att göra... också brukar jag helst lägga vantarne på dem.

THEODOR (*till Anna, som han söker lugna*). Hvad är kärlek, om man ej har aktning för sig sjelf?

MASKEN. Men den oförderfvade ungdomen har en så förtvifladt stark helsa... jag hade god lust att skicka en skarlakansfeber på dem.

THEODOR. Du förstår mig då och är ej längre ond på mig?

ANNA (*torkar bort tårarna*). Nej, ack nej!

THEODOR. Och du älskar mig som förr innerligt och troget?

ANNA. Innerligt och troget! (*Kastar sig i hans famn.*) I lif och död!

MASKEN. Ah! De arma menniskorna, hvad de bråka för ingenting. (*Drager sig från fönstret. Anna och Theodor slita sig ur hvarandras famn, skyndande hon in i huset och han ut åt motsatt sida.*)

Fjerde scenen.

BRUKSPATRONEN. RUDOLF. ERNST.

BRUKSPATRON (*inkommande från högra sidan*). Alla efterspaningar äro förgäfves. Ännu intet spår af tjufvarne.

RUDOLF. Denna stöld är oförklarlig, så framt ingen af husfolket haft reda på det ställe der skrinet förvarades.

BRUKSPATRON. Nej, ingen af mina underhafvande har begått detta brott.

RUDOLF (*försmädligt*). Jag vill visst inte misstänka någon... men en olycklig tillfällighet var det i alla fall, att Theodor skulle vara på herrgården i samma stund stölden begicks.

ERNST. Hvad vågar du säga?

RUDOLF. Alldeles ingenting... men, utan att derför hänsyfta på Theodor, låter det just icke så otroligt, att en son, som blifvit förklarad arflös, söker på hvad sätt som helst återkomma hvad han orättvist förlorat.

ERNST. Blotta skymten af en sådan misstanke stämplar dig som en gemen och dålig varelse, Rudolf!

BRUKSPATRON. Se så, ingen förifring å ömse sidor... Theodor må vara en lättsinnig och olydig son... men aldrig kan han bli en förbrytare.

ERNST. Så tänker farbror om sin son, och ändå förskjutes han!

BRUKSPATRON. Hvarför blef han då mot min vilja målare eller artist, såsom det kallas?... Ges det väl något onyttigare yrke än att måla taflor? Hvad tjenar det till att måla träd och blommor, när man har så vackra ute på marken? Och måla menniskor sedan, liksom de inte vore tillräckligt fullritade förut? Och de galningarne se'n, som kunna ge ända till flera hundra riksdaler för en enda tafla, då man för samma summa kan tapetsera en hel våning och få de vackraste tak och tapeter målade!... Derför tycker jag att...

ERNST (*blickar åt sidan*). Se der kommer vår undergörande doktor!

RUDOLF. Jag kan ej fördra den charlatanen.

Femte scenen.

DE FÖRRE. KNUT. EN BETJENT (*bärande penningpåsar*).

Sång N:o 5.

Mel. ur Två ord: »För denna änglaflicka».

KNUT (*klädd som herreman med bröstkrås och guldkrycka, inkommer efter riturnellen med mycken liflighet*).

Ja, alla jag kurerar
Och friskt ordinerar,
Derför min praktik båd' natt och dag florerar.
Jag allt hos mig förenar,
Och menskan, jag menar,
Kurerad blir precis som hon förtjenar.

Jag nya lungor väfver
Och nya hjertan gör,
Kurerar den som lefver,
Men aldrig den som dör.
Men alla jag kurerar
Och friskt o. s. v.

Usch! Hvad den praktiken går! ... Nio och nittio sjukbesök redan på förmiddagen! (*Till betjenten.*) Bär in penningpåsarna och lemna dem åt mamsell. Jag har gjort mig qvitt alla privatbankssedlar och assignationer ... det är min själ rådligast i dessa tider ... (*Blir varse brukspatron.*) Ah, herr brukspatron! Ni hedrar er doktor med en liten visit. Men kanske ni vill att jag skall ordinera litet mer krut åt er?

BRUKSPATRON. Utom den satans gikten, så går det väl an, och det är er förtjenst. Men, som jag finner, fortfar lyckan att vara er bevågen.

KNUT. Ja, jag kallas den undergörande doktorn ... det är dumt att ge mej en sådan titel, men det vore ännu dummare att inte hålla till godo ... På det viset gör jag mindre dumheter än alla andra och blir ändå rik, och just deri ligger underverket.

BRUKSPATRON. Ni har inom en kort tid tagit lofven af alla läkare... Ja, man reser från Stockholm enkom för att rådfråga er.

ERNST. Sjelfva de promoverade läkarne nödgas medgifva, att maken till er diagnostiska blick finnes icke... vid sjuksängen är ni fullkomligt allvetande.

KNUT. Jo, jag menar det.

ERNST. Ni kan bestämdt se om den sjuke kommer sig eller ej.

KNUT. Ja, det kan jag, det.

RUDOLF (*försmädligt*). Nå, höglärde herr doktorn är väl också en lika stor kirurg och lycklig operatör, förmodar jag?

KNUT. Ja, min herre, en ganska lycklig operatör... Jag har satt lång näsa på en och annan förhoppningsfull arftagare.

BRUKSPATRON. Nå, ämnar ni bosätta er här i staden?

KNUT. Nej! Bara jag väl kurerat det här goda folket, som de äro sjuka till, så ärnar jag företaga samma operation med folket i de öfriga landskapen.

BRUKSPATRON. Än era anhöriga?

KNUT. Min hustru och lilla Nisse bo på landet... det är alltid säkrast att ha sin hustru på landet... Men ni, herr brukspatron, hvad gör ni i staden?

BRUKSPATRON. Ack, det är för den olyckliga affärns skull, som ni vet.

KNUT. Ja, jag vet... Hur stor var hela förlusten?

ERNST. Omkring tjugu tusen riksdaler, omyndiges medel, som farbror nyss fått in.

KNUT (*glad*). Inte mer!... Är ni i knipa, herr brukspatron, så kurerar jag er genast... hela min kassa står till er tjenst.

BRUKSPATRON. Nej, nej, min hedersvän!... Det kan jag omöjligt gå in på.

KNUT. Ni är en frank herre, jag vet det af gammalt... Ni eger ett litet gods neråt landet, der det finns en ymnig och frisk källåder. Har ni lust att sälja det stället åt mig?

BRUKSPATRON. Nog ville jag gerna sälja det, men jag fruktar det skulle se underligt ut.

KNUT. Inte om ni säljer, men väl om ni köper, ty när en affärsman nu för tiden börjar köpa mycket landt-

egendomar, så kan man nästan ge sig tusan på att han har konkurslagen i kikarn. Det är bara att lura bönder med, och lurade bli de också... Jag ger er tjugu tusen riksdaler för stället.

BRUKSPATRON. Det är knappast värdt hälften.

KNUT. Det angår mej inte. Om några år är den bröder emellan värd hundra tusen riksdaler.

BRUKSPATRON. Nå, jag skall tänka på saken.

KNUT (*hastigt*). Topp, då är det afgjordt. Ursäkta, jag skall på sjukbesök till en fröken Silfversvanz (*pekande på apoteket*), som bor der i huset två trappor upp. Vilja ni, mina herrar, emellertid hålla till godo i mitt ringa hus och vara mina gäster, så länge ni dröja i staden? (*Under det han ledsagar brukspatron till sitt hus.*) Varen så goda, mina herrar! Jag bor litet hyggligare nu än på den tiden jag var kolare. (*Öppnar porten och skjuter in brukspatron och Rudolf.*)

Sjette scenen.

KNUT. ERNST.

ERNST. Låt mig för all del följa med till fröken Silfversvanz.

KNUT. Hvarför det?

ERNST. Jag är kär i fröken Amelie, hennes systerdotter.

KNUT. Hå kors, det var roligt! Känner ni den äldre fröken?

ERNST. Nej, hon har aldrig sett mig.

KNUT. Godt! Då skall ni också bli en undergörande doktor. Följ mig. Medan jag ordinerar något åt gamla fröken, kan ni kurera den unga. (*De gå till apotekarens hus.*)

Sjunde scenen.

DE FÖRRE. MASKEN.

KNUT (*stötande på Masken, som kommer ut från apotekshuset*). Tjenare, herr gufar! Ute och går, ser jag! (*Till Ernst.*) Var god gå förut och anmäl mig. (*Ernst går in.*)

MASKEN. Nå, herr doktor, det går ju ypperligt?

KNUT. Åhja men ... kan inte skylla.

MASKEN. Sjelfva Sundhetskollegium måste ge med sig och tillåta dig praktisera ... det har du också mig att tacka för.

MASKEN. Jaså, ni har också ett finger med i Sundhetskollegium?

MASKEN. Ett finger ... jag har väl hela hand der, skulle jag tro ... men nu är jag stött på kungl. kollegium. De der herrarne i Stockholm ha visserligen gifvit mig ett och annat handtag, det nekar jag inte för, men de der välsignade karantänsanstalterna ...

KNUT. Jaså, gufar tycker inte om karantäner?

MASKEN. Det är småaktigt, skråmässigt ... importen bör vara fri ... Sverige kan deremot exportera sina frossor.

KNUT. Jo, jo, det der är väl snart det enda som Sverige har att exportera ... Jaså, gufar hatar tullförbuden? ... Då tycker gufar visst inte om fabrikörerna i Norrköping?

MASKEN. Jo, gubevars ... de äro så feta och trefliga så.

KNUT. Nå, det var roligt det då ... men ursäkta ... min tid är upptagen, och jag måste ... (*Vill gå.*)

MASKEN. Hör på, du ... vänta din munsjörsnus!

KNUT. Hvafalls?

MASKEN. Jag är missnöjd med dig, och gjorde jag rätt, så vände jag dig ryggen ...

KNUT (*infallande*). För alltid? ... Det är jag genast med om ... låt oss ta ett evigt farväl af hvarandra.

MASKEN. Nej, tack du ... jag vill inte göra dig mer orätt än alla andra.

KNUT. Åhjo, gör det ... jag är inte det minsta snarsticken ... låt oss likväl skiljas som vänner ... Jag skall skicka bref och helsningar med mina patienter.

MASKEN. Du är en narr.

KNUT. Nå, hvarför är gufar så fnurrig mot mej i dag?

MASKEN. Du visar mig inte den aktning, som du är skyldig min ålder och mitt stånd ... jag har släppt dig för mycket på näsan på mig, skall jag säga.

KNUT. På näsan? ... Hur då?

MASKEN. Jo, när vi träffas vid sjuksängarna och jag händelsevis råkar stå vid hufvudgärden, så låtsar du aldrig se mig, och jag måste bocka mig flera gånger, innan jag blir bemärkt.

KNUT. Jag är så fasligt närsynt, vet gufar.

MASKEN. Och när jag inte vill göra dig till viljes och stå vid fötterna, så gör du alla möjliga fula grimaser åt mej ... Är det anständigt, är det savoir vivre? Du är en otacksam, gudlös varelse!

KNUT. Är jag gudlös, jag, som beständigt har döden för ögonen?

MASKEN. Men du har mig inte i ditt hjerta.

KNUT. I hjertat? ... Det tror jag vi dröjer med så länge ... Adjö nu, gufar, helsa hem. (*Vill gå.*)

MASKEN. Hvart tar du vägen?

KNUT. Jag skall upp der i huset och kurera en gammal fröken ... det är minsann inte det lättaste, det.

MASKEN. Vänta, så följer jag med.

KNUT. Hvad skall det tjena till?

MASKEN. Jag skall bara upp till min vän, apotekaren, för att ge honom några upplysningar.

KNUT. Alltid träffas herrarne ... det der är bara en förevändning ... men inte kan gufar gå in till en fröken så der ajusterad.

MASKEN. Ack, hvad du är bråkig!

KNUT. Är jag nu bråkig också? ... Gufar har man nu riktigt fått för syndens skull.

MASKEN. Se, der har man det igen ... Samma språk föra jemt de otacksamma menniskorna ... Skola de då aldrig lära sig begripa hvilken stor nytta jag gör dem!

Sång N:o 6.

Kupletter.

Mel. N:o 8 ur Wennerbergs »Gluntar».

I.

MASKEN.

Om den fick lefva, hvar person,
Som föds för jordens zoner,
En kaka kostade million,
En biffstek tolf millioner.
Och följden blef att ni också
Snart åto upp hvarandra.

KNUT.

Den konsten kunna vi ändå,
Ni har ej skäl att klandra.

Tillsammans.

MASKEN.

Hör, sådan ton!
Nej, den person
Omöjligt taga kan reson.
Ja, följden blef att ni också
Snart åto upp hvarandra.

KNUT.

Hör, sådan ton!
Nej, den person
Omöjligt taga kan reson.
Den konsten kunna vi ändå;
Ni har ej skäl att klandra.

2.

KNUT.

Allt skönt, som föds, blef ej så kort,
Om man uppsa' er lydnad.
Ni mången storhet rycker bort,
Som utgör verldens prydnad.

MASKEN.

En storhet, fast hans lif är kort,
Er verld blott smälek visar;
Men när jag rycker honom bort,
Strax hela verlden prisar.

Tillsammans.

Hör, sådan ton o. s. v.

3.

MASKEN.

En ogift flicka skulle stå
På kartan öfverblifna
Mångtusen år och lida så
Bland andra öfvergifna.

KNUT.

Nej, gufar, nej! Så tala kan
Blott en förläst magister.
När frågan är att få en man,
Hon aldrig hoppet mister.

Tillsammans.

Hör, sådan ton o. s. v.

4.

MASKEN.

De girige på jordens ring,
Tänk om de fick regera,
I evig tid!

KNUT.

Gör ingenting!
Af slösare finns flera.

MASKEN.

Det kan uppröra kött och blod,
När menskor mig förklena!

KNUT.

Han talar han om kött och blod,
Som sjelf är bara bena.

Tillsammans.

MASKEN.

Hör, sådan ton!
Nej o. s. v.
Det kan uppröra kött och blod o. s. v.

KNUT.

Hör, sådan ton!
Nej o. s. v.
Han talar han o. s. v.

(*De gå in i huset.*)

Teatern förändras till ett elegant rum med dörrar i fonden och på sidorna.

Åttonde scenen.

ERNST *och* AMALIA (*utkommande från sidorummet till höger*).

ERNST. Jag är som fallen från skyarne! Rudolf skulle vara min rival, och dertill gynnad af er tant?

AMALIA. Tyvärr! Ni känner er kusins talang att ställa sig in hos alla. Han har gjort sig bekant med tants alla svagheter, och i det han har förstått att smickra dessa, har han hunnit allt närmare sitt mål.

ERNST. Men dit han aldrig skall hinna, så sannt jag lefver!

AMALIA. Tyst, tant kommer. (*De draga sig tillbaka mot bakgrunden och samtala sakta under följande scen.*)

Nionde scenen.

DE FÖRRE. KNUT. FRÖKEN SILFVERSVANZ (*något gammal, men det oaktadt klädd som ung flicka och med koketta åtbörder, utträdande tillika med Knut från rummet till venster*).

KNUT (*i det de komma ut, till fröken*). Högst nervsvag, min nådigaste fröken — det är klart som dagen. Ni tarfvar en fullständig reparation.

FRÖKEN (*sätter sig i en soffa*). Käraste herr doktor, tro mig, jag lider af för mycken känslofullhet. Jag blir så lätt upprörd. Så, till exempel, känner jag mig böjd till vrede, så snart jag ser en annan ung flicka.

KNUT. Jaså ... men när ni ser andra gamla flickor då?

FRÖKEN. När jag hör talas om kärlek, blir jag så underlig till mods.

KNUT. Gör ni det? (*Känner henne på pulsen.*) Stackars liten! (*Ernst kysser Amalias hand.*)

FRÖKEN. Hvad var det?

KNUT. Åh, ingenting! Min medbroder och lärjunge kände endast unga fröken på pulsen.

FRÖKEN. Gör man det med läpparne?

KNUT. Ja, efter min nya metod... man för läppen till pulsen och smakar på den... det är ju så naturligt, det.

FRÖKEN. Och så enkelt se'n... Men hvad skall jag bruka mot mitt hår, som börjar skifta något i grått?

KNUT. Låt raka bort det.

FRÖKEN. Ja, men då följa ju de svarta lockarne med?

KNUT. Nej, de ska vara qvar... det är bara de gråa som ska bort, och äfven de som ha anlag för att bli gråa.

FRÖKEN. Det blir ett fasligt arbete, det.

KNUT. Ja, det blir det...

FRÖKEN. Och så har jag fått åtskilliga rynkor i ansigtet.

KNUT. Det hjelps med tiden... de gå bort af sig sjelfva.

FRÖKEN. Tror herr doktorn det?

KNUT. Och om de också inte skulle gå bort, så få de snart flera i sällskap, och då märker man inte så noga hvarje enskild rynka.

FRÖKEN. Ja, doktorn har fullkomligt rätt.

KNUT. Jag råder emellertid fröken att besöka den nya badanstalt, jag håller på att anlägga. (*Ernst kysser Amalia ånyo på hand.*)

FRÖKEN. Hvad var det?... Det lät nästan som en riktig kyss.

KNUT. Nu håller min embetsbror på att undersöka unga frökens hjerta.

FRÖKEN. Gör man också det med läpparne?

KNUT. Ja visst, efter min nya metod. Förut begagnade man ett slags lurar af sockerkist eller mahogny, men man kom inte längre in i hjertat för det... Nu formar man i stället munnen som en lur... så här ungefär (*fasonerar munnen*), och det slår aldrig felt, det kan jag försäkra.

FRÖKEN. Herre Gud! Så enkelt!... Men om en karl får ondt i hjertat, undersöker man det på samma sätt?

KNUT. Nej, tusan!... Vill man veta hur en karls hjerta är beskaffadt, så begär man låna pengar af honom; lånar han ut, då har han ett bra hjerta... lånar han icke ut, då har han ett dåligt hjerta... Ack! Fröken kan inte föreställa sig hvad det finns för en mängd dåliga hjertan.

FRÖKEN. Men när herr doktorn sjelf sonderar ett fruntimmershjerta; brukar inte doktorn då sjelf att... (*Håller*

för ögonen med ena handen, i det hon bjuder den andra åt Knut.)

KNUT (*afsides*). Aj, tusan! (*Högt, i det han emottager frökens hand.*) Visserligen ... men det ges vissa naturer som äro så genomskinliga, att man med blotta ögonen kan skåda in i dem.

FRÖKEN. Och jag är en af dessa genomskinliga naturer? ... Nå, hvad ser ni i mej, herr doktor?

KNUT. Hvad jag ser? ... Jo, jag ser Eugène Sue, Onkel Adam och hela Originalbiblioteket, med personer och allt.

FRÖKEN. Ack!

KNUT (*uppstigande*). Också måste jag föreskrifva något fördelande. (*Sätter sig vid skrifbordet och börjar skrifva.*)

FRÖKEN (*till Ernst*). En besynnerlig menniska, men så äro alla stora snillen ... likväl kanske inte så konseqvent som jag skulle önska.

ERNST. Han är en okonstlad bergsman och med den bästa karakter.

KNUT (*skrifver*). Mandeloleum cum ... cum prutrot... etiam ...

(*Masken inträder, ser sig omkring, går derefter fram till Knut och ser öfver hans axel.*)

ERNST. Och säkert är, mina damer, att han är den skickligaste läkare vi kanske haft.

Tionde scenen.

DE FÖRRE. MASKEN.

KNUT (*blir varse Masken*). Ah, se gufar! Var så god och sitt!

MASKEN. När jag ser dig skrifva recept, så vore jag färdig att kyssa dig.

KNUT. Goda vänner äro vi, men pussas ... nej, jag tackar ... Men hvad har gufar här att göra?

MASKEN. Jag kan omöjligt gå tomhändt ur det här huset; någon måste jag ha med mej.

KNUT. Hvad för slag? ... Akta er för stadsfiskaln, gufar lilla!

MASKEN. Den der vackra fröken är inte så rasande... jag har god lust att... (*Tager några steg emot Amalia.*)

KNUT (*fattande i Maskens domino*). Stopp!... Förbarma er öfver den gamla i stället.

Elfte scenen.

DE FÖRRE. RUDOLF.

RUDOLF (*kyssande den äldre frökens hand*). Jag hörde till min stora förskräckelse, att min nådiga fröken var opasslig, och skyndade genast...

FRÖKEN. Ni är alltför artig, min herre!... Jag har längtat så mycket efter er.

RUDOLF (*blir varse Ernst*). Min kusin här! (*Afsides.*) Skulle han vara min rival?

KNUT (*till Masken*). Eller tag den der herrn som sist kom in.

MASKEN. Tror du jag alltid åtnöjer mig med det sämsta... dessutom vill jag gerna ge de onda tid att bättra sig... Kurera honom först, så få vi väl se.

FRÖKEN (*utvisande Ernst för Rudolf*). Jag får presentera en ung läkare, den undergörande doktorns lärjunge.

RUDOLF. Har min kusin blifvit läkare?

ERNST (*afsides*). Fördömdt!

AMALIA (*afsides*). O himmel!

FRÖKEN. Er kusin?

RUDOLF. Ja, min kusin Ernst, som är inspektor på vår onkels bruk.

FRÖKEN. Man har då bedragit mig!

KNUT (*skyndar till Rudolf*). Hvad ser jag!... Hur vågar ni gå ut i ett sådant tillstånd?

RUDOLF. Hvad behagas?

KNUT. Ni är ju sjuk... Ni har ju smittkopporna i faggorna!

FRÖKEN (*förskräckt, skriker*). Smittkopporna! (*Faller på en stol.*) Hjelp!

RUDOLF. Hvad vågar ni säga, usle kolare?

KNUT. Hör ni, han yrar... han kallar mig för kolare. (*Fattar en ringklocka och ringer, hvarvid betjenter inkomma.*) Led ut den der karlen!... Han har kopporna af värsta slag.

FRÖKEN (*skriker*). Af värsta slag! (*Stänker omkring sig med luktvatten.*)

RUDOLF. Men, min nådigaste fröken . . .

KNUT. Rör honom inte med händerna . . . tag bord, stolar, eldgafflar. (*Fattar en stol och tränger Rudolf.*)

RUDOLF. Men det är ju en nedrig komplott!

KNUT. Se, hur han vänder ut och in på ögonen! . . . Ut med honom! . . . Ut med honom!

FRÖKEN (*rusar upp och fattar äfven en stol*). Ut med honom!

ALLA (*utom Masken, fattande stolar och bord*). Ut med honom! (*Rudolf utköres.*)

KNUT. Nådig fröken måste genast lägga sig . . . Alteration kunde bekomma illa.

FRÖKEN (*svigtande*). Ah! Det svartnar för ögonen, ah!

KNUT. Det är godt tecken. (*Till Amalia.*) För in er tant och låt sedan röka i alla rummen. (*Ernst och Amalia leda ut tanten.*)

Tolfte scenen.

MASKEN. KNUT.

KNUT. Den kurn dugde, skulle jag tro!

MASKEN. Ja, men på det sättet gick jag miste både om den ena och den andra.

KNUT. Tag den late husdrängen dernere... vi ha tillräckligt med lathundar qvar i verlden.

MASKEN. Må ske då... något är bättre än intet... jag vill genast skynda hem och släcka hans lifsljus.

KNUT. Hvar bor gufar?

MASKEN. I ett stort och majestätiskt palats.

KNUT. Det vore hin! Då har ni kanske äfven en vacker fru och en hel mängd små?

MASKEN. Tror du väl att jag kunnat bli så många årtusenden gammal, om jag varit gift karl?

KNUT. Nenej, det kan ni ha rätt i... Men skulle man icke kunna få se ert palats, gufar lilla?... Ni måtte ha bra trefligt hemma hos er, efter alla, som rest dit, aldrig kommit tillbaka... jag hade god lust att göra gufar en liten visit.

MASKEN. Skulle du ha mod dertill?

KNUT. Ja, men med det vilkor, att jag slipper helskinnad derifrån.

MASKEN. Din tid är ännu ej ute... och jag har ju dessutom lofvat att innan du dör stå vid din hufvudgärd.

KNUT. Det är godt och väl, men tiderna äro så osäkra... Skulle inte gufar kunna ge mig en skriftlig försäkran att...

MASKEN. Jag skrifver aldrig... jag bara raderar.

KNUT. Je suis begriper... Får gå då... Jag hoppas bli väl emottagen.

MASKEN. Jag är den gästfriaste värd emellan himmelen och jorden. (*Fattar sin lie och svänger den i riktning åt alla väderstrecken. En allvarlig musik börjar, hvarunder Masken, som fattat Knut vid handen, nedsjunker med honom genom golfvet.*)

Teatern förändras till ett underjordiskt rum. En mängd ljus eller lågor af olika färger, glans och storlek upplysa rummet.

Trettonde scenen.

GLÄDJEN (*en bevingad yngling*) och MÅTTLIGHETEN (*en blomstrande jungfru. Begge, enkelt men idealiskt klädda, äro sysselsatta med att se efter lågorna och söka hålla dem klara.*

OSYNLIG KÖR (*höres fjerran ifrån*).

Komp. af Ahlström.

Men'ska! Våga ej att sträfva
Mot naturens lag!
Minsta fläkt ditt lif kan qväfva
I ett andedrag!

Fjortonde scenen.

DE FÖRRE. KNUT. MASKEN (*ifrån sidan*).

MASKEN. Nu äro vi hemma hos mej.

KNUT. Är det gufars namnsdag i dag, efter det är så vackert ekläreradt?

MASKEN. Det är menniskornas lifsljus du skådar här.

KNUT. Är det möjligt!

MASKEN. Alla dessa lågor äro menniskosjälar... när någon af dem slocknar här, så dör en menniska på jorden.

KNUT (*visande på Glädjen och Måttligheten*). Hvad heter det der unga paret?

MASKEN. Ynglingen är Glädjen och flickan Måttligheten... begge två har himlen skickat mig på halsen... Deras åliggande är att putsa ljusen och hålla lågorna klara... Utan dem hade alla ljusen slocknat för längese'n!

KNUT. Nog går det väl an för Glädjen, men Måttligheten har säkert ett otacksamt arbete... Men kors så olika ljusen brinna!

MASKEN. Tycker du att alla menniskor lefva lika? De der små lysmaskarna äro späda barn, och den lilla der borta är din Nisse, min gudson.

KNUT (*gladt*). Ack, min Gud! Så präktigt den bytingen lyser!

MASKEN. De dunklare lågorna äro hvardagsmenniskor och de klarare äro stora hjeltar, skalder och konstnärer af

första ordningen, frejdade vetenskapsmän och utmärkte stats-män.

KNUT. Det var fasligt litet af den storartade sorten . . . jag tycker att vi bara i Sverige ha en sådan mängd poeter och artister, och allraminst ha vi väl aderton stora snillen.

MASKEN. Nej, det är något helt annat det.

KNUT. Jaså . . . underligt är det också, att det finns så få hjelteljus härnere, när vi på jorden ha så många generaler.

MASKEN. Ja, det är något helt annat.

KNUT. Hm! Hm! . . . Men hvad är det för tjocka och feta lågor derborta?

MASKEN. Det är biskopar och domprostar.

KNUT. Aha! . . . De sluka en hel hop andra små som se så bedröfliga ut . . . det måtte visst vara komministrar och adjunkter.

MASKEN. Ganska riktigt.

KNUT. Än de der som spraka så lifligt och hålla sådant oväsen?

MASKEN. Det är rabulister och publicister.

KNUT. Det var ett fasligt sprakande . . . det har visst kommit för mycket vatten i talgen . . . Än de der andra då, som dansa på jorden och ibland rulla sig i stoftet?

MASKEN. Det är hoffolk.

KNUT. Mjuka tjenare! . . . Men det var märkvärdigt hvad de ha för ett matt sken!

MASKEN. Ja . . . man bör egentligen se dem genom kronglas.

KNUT. Hm, hm! . . . Men hvad är det der för en stackare?

MASKEN. Det är du sjelf, kära Knut

KNUT (*ängsligt*). Jag? . . . Jag, som är ett sådant ljus på jorden? (*Bedjande*). För all del, bästa gufar, laga att jag brinner klarare; sätt litet mera eld uti mig.

MASKEN. Nå, efter du nu är på visit hos mig, så är det väl billigt att jag bjuder dig på något. (*Putsar ljuset.*) Se så, nu är det klart igen.

KNUT. Ah, hvad det var skönt! Heder och tack, äl-skade gufar! Jag kunde aldrig tro det skulle bli så hederligt.

MASKEN. Men jag måste äfven visa dig min betjening. (*Drar upp en liten klocka ur fickan och ringer.*)

Femtonde scenen.

Melodram.

Några takter ur en koral, hvarvid ÅLDERDOMSSVAGHETEN, *en krokryggig gumma, inträder.*

MASKEN. Den der gumman är Ålderdomssvagheten, något trög, men alltid pålitlig. (*Ålderdomssvagheten aflägsnar sig. Lyxen inträder vid refrängen af: »Källarne öppnas o. s. v.»*)

Det är Lyxen, min förste hofmästare; han anlägger konditorier, brygger punsch och införskrifver skjubbskinnspelsar med mera sådant, som bidrager till menniskoslägtets försvagande. Det är egentligen för bättre gäster jag engagerat honom. (*Lyxen går. Ruset inkommer vid: »Supa efter klockan 12», raglande med en bränvinsflaska i handen.*)

Det är Ruset, min andre hofmästare... Alla brännerier, källare och krogar stå under hans beskydd. Han har sjelf ingen rang, men sätter stort värde på höga grader, för öfrigt en verksam och nitisk tjenare. (*Ruset raglar ut. Den olyckliga kärleken inkommer vid melodien af: »Mossbelupen hydda».*)

Der ha vi Den olyckliga kärleken.

KNUT. Jaså, det är hon som skänker gufar alla brustna hjertan!

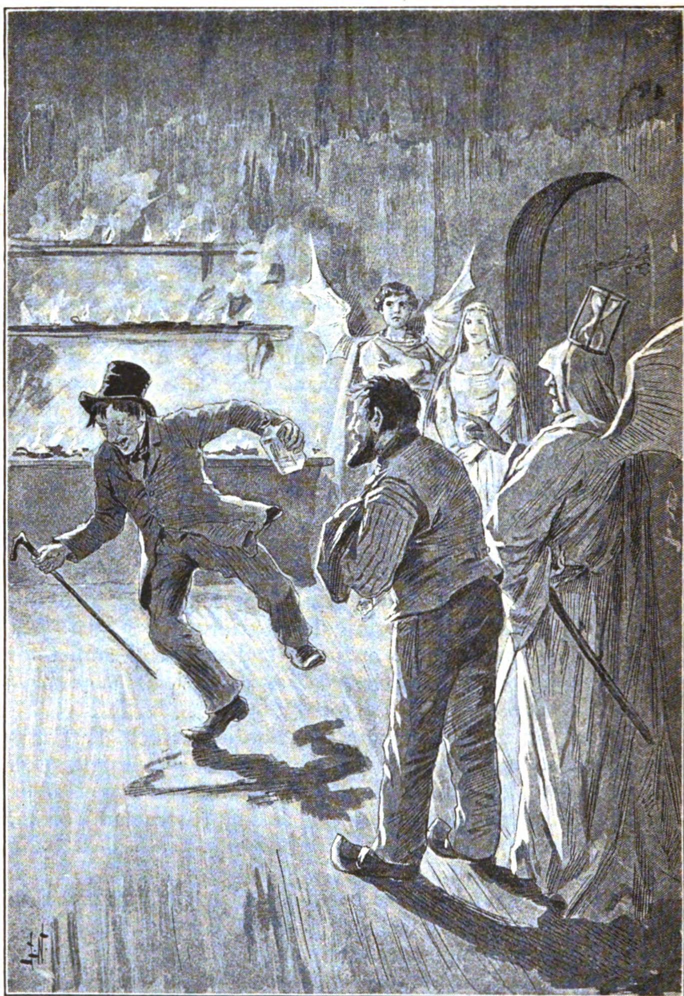
MASKEN. Fordom, ja... men nu mera vill intet hjerta brista. Det är märkvärdigt, att ju mera spensligt och försvagadt menniskoslägtet blir, desto gröfre och hårdare blir hjertat. Jag har henne nu qvar endast af tacksamhet för det förflutna. (*Den olyckliga kärleken går. Kriget marscherar in vid en trumhvirfvel och en trumpetsignal.*)

Den der är Kriget, min generaladjutant och den verksammaste af mina tjenare. Han dödar folk som flugor. Han får medaljer och ordnar af jordens mäktige, lofsånger af de dumma poeterna och lagrar af de ännu dummare folken. (*Kriget marscherar ut. Lätjan inkommer vid melodien: »Nu jag sofva vill».*)

Der får jag presentera Lätjan, som är flitig på sitt sätt. Hon gör menniskorna feta och sömniga och följaktligen lätta att komma åt. Hon ser anspråkslös ut, men har ganska höga anor. (*Lätjan går. Den moderna dansen inkommer vid en polkamelodi.*)

KNUT. Hvad är det för en lustigkurre?

MASKEN. Det är Den moderna dansen. Han har redan fört hit så många kavaljerer och damer, att jag kunde ge

»Det är Ruset, min andre hofmästare.»

de mest lysande baler, notabene när jag väl fått hit herr Schnötzinger. (*Den moderna dansen hoppar ut, polkan afbrytes af orgelmusik ifrån bakgrunden.*)

KNUT. Hvad är det?... Hvarifrån komma dessa toner?

MASKEN. Det är min herskarinnas röst.

KNUT. Er herskarinna?... Hvem är hon?

MASKEN. Det är hon som slutligen tager det bästa och låter mig behålla det sämsta... det är Odödligheten... Tyst!

(*Efter ett långsamt crescendo, hvarunder lågorna försvinna, så att scenen blir alldeles mörk, anslår musiken ett uthållande fortissimo, hvarvid teatern förändras till det inre af ett rikt upplyst tempel. Kring alla sidor stå alla århundradens berömdaste män, hvaribland Gustaf Vasa, Gustaf II Adolf, Karl XII, Karl XIV, Linné, Berzelius, Tegnér, Franzén, Geijer m. fl. I fonden hufvudöppningen till Odödlighetens tempel. Framför densamma ett lejon, och på trappstegen den sköna konstens gudinna och Historien.*)

MASKEN (*ledande Knut, närmar sig tempelporten*).

Okända makter djupt mitt inre skaka
För hvarje gång jag templet skåda får.
(*Musik.*)

Sextonde scenen.

DE FÖRRE. ODÖDLIGHETEN.

ODÖDLIGHETEN (*visande sig i den öppna portalen med en diamantspira i handen*).

Tillbaka, oförvägne! Ja, tillbaka,
Ty du vid gränsen af ditt välde står.

(*Knut och Masken nedsjunka genom golfvet. En genius nedsväfvar öfver hvarje staty, med en krans af immorteller. Grupp. Briljanterad eld. Musik, hvarvid ridån faller.*)

Tredje akten.

Teatern föreställer en bad- och brunnsort. En park, i hvars bakgrund står ett vackert tempel med inskrift: »Helsans Tempel». Midt för detsamma en springkälla. På ena sidan närmast avantscenen är en mindre gymnastikställning.

Första scenen.

BRUKSPATRON. RUDOLF. FRÖKEN SILFVERSVANZ. AMALIA. BAD- *och* BRUNNSGÄSTER *af båda könen.* (*Vid ridåns uppgång äro alla i liflig promenad fram och tillbaka, drickande emellanåt ur källan, allt under det kören afsjunges.*)

Sång N:o 7.

KÖR.

Var försigtig! Var försigtig!
Föreskriften är så vigtig.
När vi oss ur badet stuckit
Och derpå vårt vatten druckit,
Skola bums vi promenera,
Utan rast och ro marschera,
Trampa,
Stampa
Och uppfriska lifvets lampa.
Aldrig stå,
Ständigt gå,
Att vi evigt lefva må!
Föreskriften är så vigtig,
Var försigtig, var försigtig!

FRÖKEN (*till Amalia, som följer henne*). Hvarför springer du alltid undan för kammarjunkarn, som är vår gentilaste kavaljer?

AMALIA. Han talar ju aldrig om annat än sin otur på spel, och att han behöfver vara inbäddad sju timmar innan han blir varm ... inte kan det vara roligt, söta tant!

FRÖKEN. Men det vore ett ganska godt parti, kära Amalia.

AMALIA. Vid spelbordet, ja ... Men här äro vi ju bara för att sköta helsan?

FRÖKEN. Din toka! Tror du att unga flickor resa till brunnar och bad endast för att sköta helsan? (*De gå åt fonden.*)

BRUKSPATRON (*till en kammarjunkare, som han möter*). God morgon, herr kammarjunkare! Tack för i går afse!

KAMMARJUNKAREN. Det var en horribel otur jag hade ... åtta robertar å rad och rena till på köpet ... Den sista borde jag likväl ha vunnit.

BRUKSPATRON. Men hvarför spela ut kungen i förhand, när man icke har ässet? ... Hvarför oupphörligt utsätta kungen för att bli surkuperad?

KAMMARJUNKAREN. Så spelar man i den högre societeten, herr brukspatron!

BRUKSPATRON. Jag har hört det ... men det är ju ett stort fel, i synnerhet när man har knekten att känna sig före med ... Men gör ingenting, kammarjunkaren har desto större tur i kärlek.

KAMMARJUNKAREN (*småleende*). Det är klart att man på något sätt måste ta igen skadan. (*Drager sig åt fonden.*)

BRUKSPATRON (*till fröken Silfversvanz*). Det är att vara rigorös ... först i går afton anländ hit och redan på benen ... Men för all del, låt oss inte stå stilla! ... Det är mycket farligt ... Motion framför allt! (*Börjar trampa.*)

FRÖKEN (*börjar äfven trampa*). Högst obligerad för påminnelsen ... Det är mitt första bad, jag känner mig redan så uppfriskad.

RUDOLF (*framledande Amalia, som synes något motsträfvig*). Ursäkta, min fröken, men jag måste förklara mig.

FRÖKEN. Amalia, hvad är det frågan om?

RUDOLF. Jag har redan talt om för farbror, hur ovärdigt jag blef behandlad vid mitt senaste besök hos fröken Silfversvanz.

BRUKSPATRON. Nå, än se'n?

RUDOLF. Och efter nu farbror är närvarande, så ber jag farbror vara god upplysa, huruvida min kusin Ernst är doktor eller ej.

FRÖKEN. Nå, är inte herr brukspatrons brorson läkare?

BRUKSPATRON. Nej, det är han visst inte... han är min inspektor.

FRÖKEN (*föraktligt*). Inspektor!... Bara inspektor!

BRUKSPATRON. Men mycket bättre än många brukspatroner... Sätter ni större värde på min brorson Rudolf, som är ingenting?

FRÖKEN. Ja, det är ändå något... men inspektor, det är fasligt! Amelie! Amelie!

AMALIA. Förlåt mej, goda tant!

FRÖKEN. I alla fall har man bedragit mej, och det är oförlåtligt.

RUDOLF. Ja, visst... men det är den der charlatanen som är skulden till allt... Der kommer han... i herrskapets närvaro måste han ge mig upprättelse.

Andra scenen.

DE FÖRRE. KNUT.

ALLA (*omringande Knut*). God morgon, god morgon, herr doktor!

KNUT. God morgon, mitt herrskap! Hur många glas har herrskapet druckit i dag?

EN GÄST. Tolf, herr doktor.

KNUT. Godt!

EN ANNAN GÄST. Tjugu.

EN TREDJE. Fem och tjugu.

KNUT. Godt! Godt!

RUDOLF (*fattande Knut vid handen och framdrager honom*). Se så, min gunstig herre! Det fägnar mig att kunna demaskera er.

KNUT. Hvad behagas?

RUDOLF. Vågar ni ännu påstå, att min kusin är läkare?

FRÖKEN. Ja, det var ju som sådan ni presenterade honom för mig?

KNUT (*afsides*). Aj!

RUDOLF. Och har jag ännu smittkopporna i faggorna?

FRÖKEN. Ja, det var ju så ni sade? (*De öfriga badgästerna skocka sig omkring de talande.*)

BRUKSPATRON. Är det väl möjligt att ni kunnat ställa till ett sådant narrspel?

FRÖKEN. Att på det sättet mystifiera ett fruntimmer af stånd!

KNUT (*skriker till*). Olyckliga patienter! Vilja ni ta lifvet af er!

ALLA (*ropande*). Hvad är det?

KNUT. Ska ni stå stilla på badet? Vill ni dö af nervslag?... Marsch, mitt herrskap! (*Börjar häftigt trampa.*)

ALLA. Ah! (*Börja ånyo ifrigt trampa och promenera af och an.*)

KÖR.

Var försigtig! Var försigtig! o. s. v., o. s. v.

(*Vid slutet af kören aflägsna sig alla åt olika sidor.*)

Tredje scenen.

THEODOR *och* ANNA (*arm i arm*).

ANNA. Välkommen till Helsans Tempel, min vän! Det är väl för templets skull som du så oförmodadt kommit hit?

THEODOR. Mindre för templets än för gudinnans. (*Kysser hennes hand.*)

ANNA. Det låter höra sig, och för att visa dig min allmakt, vill jag genast föra dig till din far och försona dig med honom... Du skall veta, att han håller rätt mycket af mig... Låt oss skynda!

THEODOR. Inte ännu, goda Anna... Först när det lyckats mig att försona min far med konsten, vill jag visa mig för honom... Ah, der kommer han... Låt oss gå undan!

Fjerde scenen.

HAGEL *och* TRÄFF (*elegant klädda*).

TRÄFF. Min själ, ser icke här rätt trefligt ut... och så mycket gentilt folk se'n, som kastar sina pengar, om ej

just i sjön, åtminstone i källan... Minsann, lönar det icke mödan att tömma den.

HAGEL. Visserligen... men det vore ännu bättre, om vi på något sätt kunde få vexla de här stora sedlarna, som vi så länge burit på oss... Förbannadt hårdt att ha en så stor summa ständigt på fickan och inte våga plocka fram den. Genom efterlysningarna i de fördömda tidningarna har ju allmänheten reda på hvarje sedelnummer.

TRÄFF. Ja, det är ett satans tyg de der tidningarna... men vänta till nästa riksdag bara... då måtte de väl få på tummen, förmodar jag.

HAGEL. Men vi ha inte tid att vänta till dess.

TRÄFF. Tyst, det faller mig något in... folk far till brunnar och badorter för att sköta helsan, men lika mycket för att spela kort och raffel... I raffellådan har man annat att göra än bliga på sedelnumrorna.

HAGEL. Du sade något... låt oss genast anmäla oss hos brunnsintendenten. (*De gå.*)

Femte scenen.

BRUKSPATRON. ERNST.

BRUKSPATRON. Nå, det står väl till hemma, vill jag hoppas?

ERNST. Ypperligt, goda farbror... Här är mycket badgäster, ser jag... jag har varit både i Söderköping och Bie... men dessa ställen äro på långt när inte så freqventerade som detta.

BRUKSPATRON. Är det annars något nytt?

ERNST. Ingenting, om ej det, att en okänd artist skickat till hvarje bad- eller brunnsort tvänne litografier öfver två beryktade stråtröfvare, och jag har till och med hos mig tvänne planscher enkom för denna badinrättning... Men är det inte fröken Amalia som promenerar der borta?... Ursäkta, goda farbror, men jag har något högst angeläget att framföra till henne. (*Skyndar ut.*)

BRUKSPATRON. Högst angeläget?... Jo, jag kan just tro det.

Sjette scenen.

BRUKSPATRON. KNUT.

BRUKSPATRON. Nå, här går ju lifligt till?... Hvem kunde väl föreställa sig att så mycken helsa skulle ligga i den här obetydliga källan?... Det ser verkligen ut som om ni ej betalt mig för mycket för den.

KNUT. Så länge den här kuren är på modet, går det förträffligt.

BRUKSPATRON. På modet, säger ni?

KNUT. Ja, modet, det är ju klart, det!

BRUKSPATRON. Men hur var den affärn med mina brorsöner?

KNUT. Herr brukspatron glömmer att ta sin vanliga bröströrelse.

BRUKSPATRON. Ack ja, det var sannt det. (*Går till gymnastikställningen.*)

KNUT (*ger honom bröströrelse*). Jag håller vad, att när ni lemnar orten, så är ni minst sex tum vidare om bröstet.

BRUKSPATRON (*under det han tager bröströrelsen*). Hå, Gud vare-lof- hå- för det- hå!

Sjunde scenen.

DE FÖRRE. FRÖKEN SILFVERSVANZ.

FRÖKEN (*häftigt inkommande*). Ah! Der är doktorn!... Nu anhåller jag genast att få veta hvarför inspektorn...

KNUT. Det var fasligt hvad frökens ådror äro uppsvällda i pannan! De äro tjocka som ankartåg.

FRÖKEN (*förskräckt, tar sig i pannan*). Som ankartåg!... Ah!...

KNUT. Fröken måste genast ta dusch.

FRÖKEN. Dusch?

KNUT. Stora duschen.

FRÖKEN. Stora duschen! (*Rusar ut.*)

Åttonde scenen.

DE FÖRRE (*utom Fröken*). MASKEN (*strax derefter*).

KNUT (*fortfarande med bröströrelsen*). Nå, hur känns det?

BRUKSPATRON. Åh, det knakar i refbenen, så ...

KNUT. Skönt ... de maka ut sig så fort de hinna.

MASKEN (*inkommande från sidan*). Jag tror jag kommit till ett dårhus! ... Menniskorna luffa ju omkring som galningar ... jag kan inte ta två steg utan att bli trampad på fötterna.

KNUT (*blir varse Masken*). Gufar, för tusan!

BRUKSPATRON. Gufar?

KNUT. Ja ... jag ... jag tänkte bara på min gufar, som ... som lärt mig det här.

MASKEN (*afsides*). Har jag lärt honom det der? Kors, en sådan storljugare!

BRUKSPATRON. Om jag vore qvitt den rysliga gikten i mina ben.

MASKEN (*närmande sig Knut*). Hvad är det der för ett spektakel?

KNUT. Det är bara ett oskyldigt nöje.

BRUKSPATRON. Hvad för slag? ... Är gikt ett oskyldigt nöje?

KNUT. På visst sätt ... den erinrar något om barndomens första dagar, då man hade svårt för att gå.

BRUKSPATRON. Men ni har ju lofvat att kurera mig för den?

MASKEN (*till Knut*). Jag vill tala med dig.

KNUT. Har inte tid.

BRUKSPATRON. Har ni inte tid att kurera mig?

MASKEN (*med skarp stämma*). Jag vill tala med dig!

KNUT. Hvad är det nu gufar fått i hufvudet igen?

BRUKSPATRON. Hvad är det som jag fått i hufvudet?

KNUT. Ingenting ... alldeles ingenting ... men det kommer kanske ...

BRUKSPATRON. Bara det inte blir hjernfebern?

KNUT. Det är mycket farligt, när en brukspatron får hjernfebern ... jag ordinerar derför ett fotbad, och det på ögonblicket.

BRUKSPATRON. Herre min Gud! (*Lunkar ut.*)

Nionde scenen.

DE FÖRRE (*utom Brukspatron*).

MASKEN. Jo, du har ställt vackert till, du ... Jag reser till den ena staden efter den andra, för att drifva in mina fordringar, men hvart jag kommer har man rest sin väg, utan att tänka på att betala sina skulder.

KNUT. Det är ju mycket vanligt, det, att man reser utan att betala sina skulder!

MASKEN. I stället flackar man ut till landet, till bad och brunnar, och när jag väl kommit efter dit, så springa mina gäldenärer öfver fält och backar, så jag omöjligt kan få tag i dem.

KNUT. Men medge då, kära gufar, att ni är en faslig fordringsegare ... ni tillämpar ju bysättningslagen i hela dess stränghet.

MASKEN. Hvad skall jag väl göra? ... Jag gör ju den ena förlusten efter den andra, och om det går länge på det sättet så ...

KNUT. Så slår också ni vantarne i bordet ... Gör det då ... det är alls ingen skam nu för tiden, i synnerhet för stora affärsmän ... det är bara de små cessionerna som äro fördömliga ... Jag skall gerna göra upp ett hederligt ackord för gufar, med vilkor att gufar sedan drar sig alldeles ur rörelsen.

MASKEN. Nej, det här går för långt ... Också mitt tålamod har en gräns.

KNUT. Nå, hvad är det nu egentligen gufar vill? ... Är det meningen att genomgå vattenkuren, så får jag förklara, att alla rum och sängar äro upptagna ... det enda jag kan bjuda på är en duktig strålduscb.

MASKEN. Jag är högeligen uppretad på dig.

KNUT. Så är det med mig också ... derför är det bäst att vi aldrig träffas.

MASKEN. Hvem har gifvit dig lof att anlägga en kallvattenanstalt?

KNUT. Nå, hvad är det för ondt i det?

MASKEN. Jo, den tar folk ur det vanliga omåttliga lefnadssättet, och det är derpå jag gjort mina största affärer.

(*Närmar sig gymnastikställningen och sparkar till den.*) Hvad skall det der tjena till?

KNUT. Det är ju sjukgymnastik... Skall det vara en benrörelse?

MASKEN. Det der var Lings påhitt... också sade jag honom sanningen, när vi för några år se'n träffades... och får jag väl en gång tag i Branting och Sätherberg, så skola de, min själ, också få på pelsen, det lofvar jag.

KNUT. Såå.

MASKEN. Det här bär ju alldeles uppåt väggarna... I ungdomen gör menniskan allt för att gå mig till möte och tjena mig... men bara hon blir äldre, så börjar hon krångla emot och det på tusende sätt. Det råder bara falskhet här i verlden.

KNUT. Kors! Det var ledsamt, det... derför om jag vore i gufars kläder, så droge jag mig genast ur verlden.

MASKEN. Du är en otacksam gök... Men så var det med Kisamor också, och på samma sätt med alla som jag dragit fram ur den obildade hopen... Men hädanefter skall jag bara hålla mig till dem som grundligt studera vetenskapen... det är åtminstone gentilt och resonabelt folk.

KNUT. Det är rätt, och som jag icke en gång är medikofilare, så adjö, gufar... helsa hem och tack för sist! (*Vill smyga sig bort.*)

MASKEN (*hejdar honom*). Du måste följa mig!

KNUT. Ska jag?

MASKEN. Ja, just du.

KNUT (*slår emot honom med händerna*). Omöjligt, jag har så ofantligt brådtom, så...

MASKEN. Hjelper inte... du måste med.

KNUT En annan gång, men inte nu... hela sällskapet väntar mig i brunnssalongen... det blir brunnsbal, och jag måste öppna balen.

MASKEN. Den blir kontramanderad.

KNUT. Men det är ju mot aftalet!... Ni måste först stå vid min hufvudgärd, kommer inte gufar ihåg det?

MASKEN. Men du har vant dig att ligga utan hufvudgärd, din skälm... Se så, framåt marsch nu!

KNUT (*afsides*). Skulle det vara allvar? (*Högt.*) Men det der är ju alltför ledsamt...

MASKEN. Jo, jo, min gubbe, känn på den tobaken.

KNUT. Ja, men inte kan jag följa med i de här kläderna... inte kan jag gå på ett bättre ställe utan frack?

MASKEN. Gör ingenting... hemma hos mig är doktorn som barn i huset.

KNUT. Ja, men vi måste väl först säga till om hästar på gästgifvaregården.

MASKEN. Behöfs inte... Jag åker med egna hästar.

KNUT. Åka en så lång väg med egna hästar!

MASKEN. Åh, inte tyngre än du är så... Kom nu, din tid är ute.

Sång N:o 8.

Duett.

Mel. ur Robert af Normandie, Räds för min harm! o. s. v.

MASKEN.

Ja, du måste genast följa med mig,
Jag ej längre tänker krusa mer för dig;
Allt med min makt, med min makt jag betvingar,
Derför utan prut du följer med mig.

KNUT.

Nej, jag har ej lust att följa med dig!
Jag vill längre dröja qvar på jordens stig;
Aldrig ditt hot ur konceptet mig bringar;
Res, men aldrig skall jag följa med dig!

(*Masken går Knut på lifvet, men denne springer öfver åt andra sidan.*)

Tillsammans.

MASKEN.

Ja, du måste genast o. s. v.

KNUT.

Nej, jag har ej lust att o. s. v.

KNUT (*till Masken, i det han pekar åt ena sidan*).

Mel. ur Robert, Skalla trumpet! o. s. v.

Se, gufar, der,
Se, hvilken ståtlig skara,

Af unga damer, som ses komma der.
Ögonen blå
Och kinderna så klara,
Fötterna små,
Och trippande de gå.

MASKEN (*vändande sig ditåt Knut pekar*).

Säg mig, ack, säj,
Hvar är den sköna skara?
Jag ser den ej!

KNUT (*framtager och ger honom en stor kikare*).

Lån' kikarn då af mej.

Mel. En galopp.

MASKEN (*tittande i kikarn*).

Hvar gå de?

KNUT (*pekande*).

Der stå de.

MASKEN.

Hvar stå de?

KNUT.

Der gå de.

MASKEN.

Svårt att jag så närsynt är!
Kan ej skåda i den här.

KNUT (*varsamt hoppande åt motsatt sida*).

Jo, der ä' de ... der, just der.

(*Vid sidokulissen.*)

Du lurad är!

(*Galopperar ut.*)

MASKEN (*vänder sig om och ropar*). Kors, en sådan slyngel! (*Galopperar efter Knut.*)

Tablå.

Musiken till galoppen fortfar, hvarunder förhänget bortdrages. En brunnssalong. På kulissen närmast avantscenen hänga tvänne litografierade porträtt.

Tionde scenen.

BRUKSPATRON. KNUT. ERNST. RUDOLF. FRÖKEN SILFVERSVANZ. AMALIA. ANNA. HERRAR *och* DAMER (*alla utförande en galopp*). MASKEN (*inkommande vid slutet af galoppen, dock så tidigt, att paren hinna dansa ett hvarf kring honom*).

MASKEN (*till Knut, under det herrarne återföra damerna till sina platser*). Doktor!

KNUT (*afsides*). Hin anamma! (*Högt.*) Hur har gufar sluppit in? Jag sade likväl till vid dörren, att ingen får komma in utan biljett.

MASKEN. Jag har fribiljett till alla baler.

KNUT. Det var en lycklig ost, det... Nå, gufar tänker väl inte ställa till något krångel här?... Jag får underrätta, att den här balen ges för ett välgörande ändamål, och att...

MASKEN. Visserligen var det min pligt att klämma åt dig, din dansmästare... men bara jag får se unga flickor, så blir jag genast vid godt humör.

KNUT. Jo jo, gufar är känd i orten.

MASKEN (*tittande sig omkring*). Men finns det då ingen glace?... Hvad är det för en bal, der det inte finns glace?

KNUT. Hvarför det då?

MASKEN. Strax efter dansen och när damerna äro som mest varma och flåsande, är det väl det bästa man kan ge dem.

KNUT. Ja, för er, men inte för dem, och så länge jag är läkare, så...

MASKEN. Hör du, Knut, presentera mig för någon af de unga damerna.

KNUT. Hvad för slag?

MASKEN. Så jag får bjuda upp till nästa polka.

KNUT. Ni? ... En sådan döddansare!

MASKEN (*sträcker på ena benet*). Det skall du få se, det!

KNUT. Men om Morgonbladet får tag i gufar och sätter in honom i »Fashionable News» bland andra notabiliteter på balen?

MASKEN. Nej, för tusan! Sätt mej inte i någon tidning!

KNUT. Ni tycker inte om tidningsskrifvare? Och inte om andra författare heller?

MASKEN. Åhjo, ganska mycket... de lefva vanligtvis som om hvar dag vore den sista... Se så, presentera mej nu!

KNUT. En så notabel person kan presentera sig sjelf, tycker jag.

MASKEN. Det är sannt... får gå då!... Den som bara hade lite grön konfekt att bjuda på. (*Stryker sig om håret och drar på sig ett par hvita handskar.*)

KNUT. Handskar också... gentilt skall det vara.

MASKEN. Jo, lita på det, du! (*Går med sprättande steg till den ena damen efter den andra och bugar sig djupt, men bemärkes af ingen.*)

KNUT. Gubben är inte så stelbent som jag trodde... han är inte stelare han än många andra salongslejon... Men ingen bryr sig om honom, ingen ser honom... Men det är väl också för mycket begärdt, att en dansande flicka skall se honom. (*Efter flere fruktlösa försök aflägsnar sig Masken sorgsen och med ena handen för ansigtet.*)

KNUT. Nu blef han ledsen och gick sin väg... Stackars gubbe!

FRÖKEN (*skyndande till Knut*). Herr doktor! Hvad är det för porträtt, som hänga der på väggen?

KNUT. Jo, af tvänne stråtröfvare, som man allmänt slår efter.

FRÖKEN. Stråtröfvare?... Från Italien förmodligen?

KNUT. Nej, äkta svenska, som jag tror.

FRÖKEN. Fy då!... Jag har aldrig kunnat intressera mej för någon svensk röfvare.

KNUT. Det bevisar någon svaghet för den utländska lyxen... Nå, hvad tycker fröken om vattenkuren?

FRÖKEN. Charmant!... Vattnet är en härlig sak och så rationelt... Fiskarne, som beständigt lefva deri, ha ju ingen af de krämpor som plåga menniskan.

KNUT. Och likväl hata de brunnsvatten.

FRÖKEN. Förmodligen derför att det är för kallt?

KNUT. Nej, det är egentligen det kokta vattnet som fiskarne inte kunna tåla.

FRÖKEN. Så'na motsägelser i naturen... Men är det inte nu tid på att gå ner till gymnastiken?... Jag skulle ha mej en halsrörelse vid den här tiden.

KNUT. Alldeles ja... jag vill sjelf ledsaga fröken. (*Bjuder henne armen och går ut med henne.*)

Elfte scenen.

DE FÖRRE (*utom Knut och Fröken*). TRÄFF. HAGEL. MASKEN (*arm i arm med dem begge*).

HAGEL (*till Träff*). Jag begriper ej hvad jag fått i högra armen... den är alldeles lam.

TRÄFF. Sak samma med min venstra... det är som jag hade ett skeppund jern på den.

HAGEL. Hur skall jag förstå det?

TRÄFF. Bara inte lamheten sträcker sig till fingerspetsarne också... det vore det allra värsta.

MASKEN (*släpper och går ifrån dem*). Nu har jag gifvit de der skurkarne en försmak af mig... Det var en tråkig bal och så fasligt varmt... det är just inte i min genre, det... Men hvar är doktorn?... Ute?... Ha! (*Skyndar ut.*)

Tolfte scenen.

DE FÖRRE (*utom Masken*).

HAGEL (*känner på sin högra arm*). Nu är det alldeles bra igen.

TRÄFF (*känner på sin venstra*). Ja, min själ, är det icke så med mej med! Det är fan hvad vi sympatisera!

BRUKSPATRON (*till Ernst*). Hvad är det der för herrar?

ERNST. De ha nyss kommit åkande, men jag känner dem ej... likväl förefalla mig deras ansigten så bekanta.

TRÄFF. Har du fått vexladt än?

HAGEL. Nej, tyvärr! ... Jag undrar just om det är mycket rikt folk här? ... Har du sett några välförsedda plånböcker?

TRÄFF. Nej, men väl har jag hört slammer af börsar ... men börsar äro ett sattyg ... man kan ej komma åt en enda, utan att den sqvallrar som en gammal kärng ... det blir stor skada för oss, om pappersmyntet kommer ur rörelsen.

HAGEL (*tager Träff under armen*). Låt oss slå ett slag kring salen och se hvad som är att göra. (*Blir varse porträtten och studsar.*) Hvad är det?

TRÄFF (*upptäcker porträtten och studsar äfven*). Hvad tusan ser jag!

ERNST (*till brukspatron*). Nej, men se, farbror, hur de skifta färg vid åsynen af litografierna!

BRUKSPATRON. Det var märkvärdigt ... låt oss gå närmare.

HAGEL (*till Träff*). Det är din fysionomi.

TRÄFF (*till Hagel*). Du sjelf, drag för drag ... det är riktigt otäckt likt.

ERNST (*till Hagel och Träff*). Ursäkta, mina herrar! ... (*Förvånad.*) Men det var förunderligt! (*Kastar ögonen emellan dem och porträtten.*)

HAGEL (*till Träff*). Man observerar oss!

TRÄFF. Låt oss schappa! (*Vill gå jemte Hagel.*)

ERNST (*hejdar dem*). Ett ord, mina herrar!

Trettonde scenen.

DE FÖRRE. THEODOR.

THEODOR (*inskyndande*). Tag fast dem! Jag såg dem gå in. (*Hastar till Hagel och Träff.*) Ah, der äro de!

HAGEL. Död och helvete!

TRÄFF. Se så, nu är det slut på den lilla roligheten.

ALLA (*samlande sig omkring dem*). Hvilka äro de?

THEODOR. De begge banditerna som begingo stölden hos min far ... jag såg dem när de kommo ur herrgården, och jag förföljde dem ... men de voro beväpnade och undkommo mig ... dock behöll jag i minnet deras anletsdrag och upptecknade dem ... det är jag som sändt dessa litografier öfverallt kring landet.

BRUKSPATRON (*omfamnande Theodor*). Theodor, min son! Min son!

TRÄFF. Fan, så hjertnjupet!

ERNST (*som jemte några andra af gästerna undersökt banditernas fickor, får tag i en stor plånbok*). Ah, här ha vi plånboken, som låg i skrinet!

ALLA. Hvilken lycka!

BRUKSPATRON (*rycker till sig plånboken*). Ge hit! Ge hit! (*Bläddrar uti den och räknar.*) Är det väl möjligt!... Fyra tusen... Är det inte en dröm!... Åtta tusen... Jag kan knappast stå på benen... tolftusen... bara jag inte dör af glädje... sexton tusen... Jag tackar dig, himmel!... Nitton tusen... Min Gud! Och trettiotre och sexton! Stöd mig! (*Lutar sig mot Theodor.*) Öfverraskningen var för stor... det var för mycket!

TRÄFF (*hånande*). Var det för mycket? Var då god och ge tillbaka, så blir det ändtligen vexladt.

ERNST. För ut dessa skurkar och stäng in dem i någon källare, till dess kronobetjeningen hinner anlända. (*Hagel och Träff utföras.*)

Fjortonde scenen.

DE FÖRRE (*utom Hagel och Träff*).

BRUKSPATRON (*omfamnande Theodor*). Kan du förlåta din far, min hederlige gosse?

THEODOR. Behöfs ingen förlåtelse, min goda far! Men lofva mig blott att icke fördöma den konst, som jag egnat mig åt.

BRUKSPATRON. Nej, du, hädanefter skall jag sätta den öfver allt... en konst, som kan ta reda på tjufvar och skaffa rätt på stulet gods, den kan inte nog uppmuntras och värderas... Gifve Gud att alla både unga och gamla målare ville ge sig till polisen!

THEODOR (*förande fram Anna*). Min far vet att jag länge älskat denna flicka, som äfven i motgången blef mig trogen.

BRUKSPATRON. Tag henne! Gud välsigna er! Fyra tusen!

ERNST (*ledande fram Amalia*). Gif oss äfven er välsignelse, goda farbror!

BRUKSPATRON. Tag henne! Tag henne! Åtta tusen!

RUDOLF. Men, bästa farbror, inte går det an ... hennes tant, den gamla fröken ...

BRUKSPATRON. Tag henne! Tag henne! (*Börjar ånyo bläddra i plånboken.*)

Femtonde scenen.

DE FÖRRE. FRÖKEN SILFVERSVANZ.

FRÖKEN (*hastigt instörtande, med blekt och förstördt utseende*). Hjelp! Hjelp!

ALLA. Hvad är det? Hvad är det?

FRÖKEN. Doktorn! ... Doktorn! ... Jag måste vara fasligt blek i ansigtet! ... Mina ben svigta ... håll i mig så många som möjligt!

ALLA. Nå, hvad är det då?

FRÖKEN. Jag skulle ner för att få min halsrörelse, då doktorn i en hast började tala så underligt, liksom han yrade ... och rätt som det var, föll han till marken blek, afsvimmad och ...

ANNA (*häftigt*). Min goda, min älskade farbror! (*Rusar ut.*)

ALLA (*ropande om hvarandra*). Till doktorn! Till doktorn! (*Hastar ut. Melodien till »Gubben är gammal o. s. v.» uppspelas, hvarunder Masken inträder från ena sidan och går ut långsamt genom den andra, hotande med upplyft finger.*)

Tablå.

Musiken fortfar till dess förhänget bortdrages. Ett mindre rum med en bäddad säng, som står nära rampen.

Sextonde scenen.

KNUT (*liggande klädd på sängen*). BRUKSPATRON. ERNST. THEODOR. FRÖKEN SILFVERSVANZ. AMALIA. ANNA. BADGÄSTER (*alla stående omkring sängen, dock så, att den ej undanskymmes för åskådaren*).

ANNA. Se så, goda farbror, nu äro alla fönster och dörrar tillslutna, såsom farbror önskade.

KNUT (*med matt röst*). Tack, mitt barn! Tack, mina vänner!

ANNA (*lutande sig öfver Knut*). Det är väl inte farligt?

KNUT. Inte farligt? (*Tittande bakom sig.*) Det är inte så utan det...

BRUKSPATRON. Men man borde tillkalla läkare från närmaste stad.

KNUT. Behöfs inte... blott ett underverk kan rädda den undergörande doktorn.

THEODOR. Men om man skulle öppna ådern?

KNUT. Nej, jag tackar!... Jag har inte mer blod än jag behöfver... och jag behöfver ganska mycket, jag. (*Tittande bakom sig.*)

ANNA. Hvad önskar farbror? Kanske farbror vill ta in något?

KNUT. Ta in?... En läkare aktar sig nog för att ta in. (*Tittar bakom sig.*) Gudskelof, han synes inte!

ERNST. Han yrar visst.

FRÖKEN. Hvad är det som inte synes, herr doktor?

KNUT. Det är mycket det, min fröken... och det är rätt bra det. (*Åskan mullrar.*)

BRUKSPATRON. Jag tror att åskan börjar gå.

FRÖKEN. Herre min Gud!... Och jag som är så rädd för åskan!

KNUT. Aha! Han är på väg... han kommer åkande, och det i rustvagn till och med. (*Reser sig upp på armbågen och ser sig omkring.*)

FRÖKEN. Han fantiserar om en rustvagn.

Sjuttonde scenen.

DE FÖRRE. MASKEN (*inkommer från sidan och ställer sig vid hufvudgärden*).

KNUT. God afton, gufar!

FRÖKEN. Hvem är hans gufar?

MASKEN. Du ursäktar väl att jag tar dig på sängen?

KNUT. Ni är mycket påpasslig.

MASKEN. Jo, jo, jag är känd för det.

KNUT. Ja visst... ni är en riktig hederspascha.

FRÖKEN. Är jag en hederspascha?

KNUT (*till de omkringstående*). Mitt herrskap, aflägsnen er på ett ögonblick... jag har något att öfverlägga med mig sjelf.

ANNA. Låt oss lemna honom i ro. (*Alla utom Masken draga sig åt fonden.*)

KNUT. Nå, gufar, hur står till med våra affärer nu då?

MASKEN. Mycket bra... Som du ser, så har jag sjelf kommit för att hemta dig.

KNUT. Det var mycket artigt det... men ni kan väl inte begära att jag, som är så sjuk, skall ge mig ut att åka och skaka på landsvägen?

MASKEN. Åka är mycket helsosamt för en sjuk... i synnerhet en sådan skjuts.

KNUT. Jag förstår nog det... men i ett sådant väder!

MASKEN. Jag har tagit med mig en täckt droska, och det går inte an att låta den stå och vänta.

KNUT. Ah, jag betalar gerna väntpengarna, jag... eller det är så godt att spänna ifrån och ställa hästen i stallet... jag vet ingenting värre än att brådska och fjeska.

MASKEN. Inte något krångel nu... det bör ju vara en glädje för dig att dö på höjden af din ära?

KNUT. Jag är inte alls äregirig... jag lefver hellre med måttlig ära än dör med för mycken.

MASKEN. Ditt porträtt har i dessa dagar utkommit i Stockholm, och snart hänger din bild i hvarje stuga.

KNUT. Skönt... då kan ingen mer säga, att jag är en obildad läkare.

MASKEN (*framtager ett fickur och ser på det*). Klockan fattas två minuter i sex... när sista sexslaget ljuder, måste vi åka.

KNUT. Jaså, sjelfva sextiden... det är hårdt... Men är det då verkligen så nödvändigt?

MASKEN. Ja visst... ty om jag ej tagit dig när sista slaget ljuder, så måste jag vänta på dej i femtio år.

KNUT (*skriker till*). Ha! (*Sansar sig.*) Nå väl, jag har väntat på er i nästan lika många år... halfva vägen hvar, söta gufar!

MASKEN. Nej!

KNUT. Men om jag kastar mej öfver åt andra sidan?

MASKEN. Hjelper inte... jag står i alla fall vid hufvudgärden, sådan den är... se så, inga propsningar mer! (*En väggklocka börjar slå sex.*) Klockan slår... blott ett underverk räddar dig!

KNUT. Ja, ett underverk. (*Sticker ena armen under sängen.*)

MASKEN. Nu kör jag!

KNUT. Men jag vänder. (*I detsamma, och just som sjette klockslaget klingar, svänger sig sängen om, så att Masken befinner sig vid Knuts fötter. Knut reser sig upp i sängen.*) Morjens, gufar! (*Ger honom en slängkyss.*)

MASKEN. Ack, din dansmästare! (*Nedsjunker genom golfvet, hotande Knut. En åskknall. Lifligt anslag af orkestern.*)

Sång N:o 9.

Mel. ur Friskytten.

KNUT (*hoppande raskt ur sängen*).

Victoria! Victoria! Victoria!
(*Till de närvarande.*)
Med min eder glädje förenen!

ALLA (*framskyndande och omringa Knut*).

Hvad under! Hvad under! Vår doktor på benen!

KNUT.

Nu lefva jag får
I femtio år.
Victoria! Victoria!

KÖR.

Victoria!

Mel. ur Regementets dotter: »Hvem har ej sett» o. s. v.

KÖR.

Säkert ni stod nära er graf.
Men hur blef döden på sitt rof besviken?

KNUT.

Mitt herrskap! Jo, det kommer deraf
Att döden är bra klen i mekaniken.

Mel. ur Zigenerskan.

KÖR.

Men hur skola vi det här förstå!
Ni för oss det strax förklara må!

KNUT.

Hvad då? Hvad då?

Kuplett.

Mel. Dryckesvisa ur Lucretia Borgia.

Kanske döden för ämnet för allvarsam är,
Jag den satsen visst icke vill jäfva;
Men för den, som jemt honom i tankarna bär,
Han på långt när så farlig ej är.
Blott en brottsling för honom kan bäfva
Och i oro för grafvarna sväfva,
Ty af skuggande moln är hans himmel besatt,
Ingen stjerna bestrålar hans natt,
Och han har skäl
Att frukta väl.
Men den redlige fruktar ej grafvarna, då
Bakom dem han har himlen den blå.

KÖR.

Men den redlige o. s. v.

(*Ridån faller.*)

Teaterpjeser,

lämpliga för sällskapsteatrar, med utsatt antal personer.

(h. = Herrar; d. = Damer.)

N:o öre.

1. Magister Bläckstadius (4 h. 7 d.) . . . . 50.
3. En födelsedag på gäldstugan (9 h. 2 d.) . . . . . 50.
8. Rika morbror (4 h. 3 d.) 50.
10. Hittebarnet (5 h. 4 d.) 50.
11. Positivhataren (6 h. 2 d.) 50.
14. Det otroliga (3 h. 3 d.) 50.
28. Ett resande teatersällskap (8 h. 1 d.) . . . . 50.
29. Den politiske kocken (4 h. 8 d.) . . . . 50.
30. Flickorna på Norr (7 h. 5 d.) . . . . 50.
34. Lilla apan (3 h. 2 d.) 25.
37. Hin ondes gåfva (8 h. 4 d.) . . . . 50.
38. Min vän löjtnanten (4 h. 4 d.) . . . . 50.
46. En midsommarnatt i Dalarne (6 h. 3 d.) . . . . 50.
47. En natt i Falkenberg (2 h.) 50.
48. En god uppfostran (3 h. 4 d.) . . . . 50.
49. Aprilnarrit (2 h.) . . . . 50.
50. För Sent! (5 h.) . . . . 50.
51. I Bohusländska skärgården (4 h. 3 d.) . . . . 50.
52. Kusinen eller studentäfventyret (8 h. 2 d.) . . 50.
53. Blekingsflickan (6 h. 3 d.) 50.
54. Tiggarflickan (5 h. 5 d.) 50.
55. Den grå paletån (10 h. 4 d.) . . . . 50.
56. Lefve fåfängan (7 h. 3 d.) 50.
60. Huru tiden förändrar (5 h. 1 d.) . . . . 50.
61. Mitt andra jag (5 h. 2 d.) 50.
63. Hyresgäst och Husegare. (4 h. 3 d.) . . . . 50.
64. Min hustru vill så ha det (6 h. 4 d.) . . . . 50.
68. En Bengalisk Tiger (2 h. 2 d.) . . . . 50.
69. Blixt och Dunder (3 h. 2 d.) . . . . 50.
70. Andra tider, andra seder (11 h. 6 d.) . . . . 50.
71. Tre för en (4 h. 3 d.) 50.
72. Bark, Park och Stark (4 h. 3 d.) . . . . 50.
73. Det höga C (4 h. 2 d.) 50.
75. »På kärlekens vingar» (6 h. 4 d.) . . . . . . 50.
76. Majorskans krinolin (4 h. 3 d.) . . . . 50.
77. En kopp thé (6 h. 7 d.) 50.
78. Han reser för att roa sig (13 h. 7 d.) . . . . 50.
79. Den sällsynte ynglingen (2 h. 2 d.) . . . . . . 25.
80. Allas vår tant (6 h. 6 d.) 50.
82. Den resande studenten (4 h. 2 d.) . . . . . . 50.
83. Den tankspridde (1 h.) 25.
84. Sanningsvännen (1 h.) . 25.
85. Calle Glader (1 h.) . . 25.
86. En gammal gosse (7 h. 5 d.) . . . . 50.
87. En svartsjuk tok (3 h. 2 d.) 50.
88. Ett studentputs (5 h. 3 d.) 25.
89. Mamsell Garibaldi (3 h. 5 d.) . . . . 25.
90. Den svaga sidan (2 h. 2 d.) 50.
91. Ett äfventyr i Humlegården (6 h. 3 d.) . . . 50.
92. Bror Jonathan (10 h. 4 d. 50.
93. Riksdagsmannen (4 h 2 d.) 25.
95. På Hasselbacken (2 h. 1 d. 25.
96. Frieri och förställning (4 h. 2 d.) . . . . 50.
99. Herre! var god tag bort er dotter (4 h. 3 d.) . 50.
102. När man inte har möbler (6 h. 2 d.) . . . . . . 50.
106. Sällhet på flaskor (4 h. 2 d.) . . . . 25.
107. Karl Sabelträff (6 h 1 d.) 25

N:o.		öre.
110.	Malins korgar (1 d.)	25.
112.	Aldrig för sent! (10 h. 6 d.)	75.
113.	Två unga löjtnanter (6 h. 3 d.)	25.
114.	»Han är inte svartsjuk!» (3 h. 1 d.)	25.
115.	Ulla skall på bal (3 h. 1 d.)	25.
118.	Jag ber tusen gånger om förlåtelse (3 h. 3 d.)	50.
119.	Vi äro alla lika (13 h. 7 d.)	50.
120.	En söndag på Amager (9 h. 2. d)	50.
121.	De begge Pomadorna (4 h. 2 d.)	50.
125.	Studenthataren (3 h. 2 d.)	50.
126.	Kärleken på sommarnöje (4 h. 2 d.)	25.
127.	Ett stockholmsgeni (4 h. 2 d.)	50.
128.	Fattig på mynt (7 h. 2 d.)	50.
129.	Ett frieri i Vestergötland (7 h. 6 d.)	50.
130.	Grannarne (1 h. 1 d.)	25.
132.	Den olycklige älskaren (1 h.)	25.
134.	Studentens majnatt (1 h.)	25.
135.	Mammas gosse (1 h.)	25.
136.	En komedi (4 h. 2 d.)	75.
139.	En öfverste i fordna dagar (7 h. 1 d.)	50.
140.	Den gamle skådespelaren (1 h.)	25.
141.	Den gamla aktrisen (1 d.)	25.
142.	Rosa och Rosita (4 h. 3 d.)	50
143.	Min tants planer (1 h. 3 d.)	50.
144.	Min son på Galejan (1 h.)	25.
145.	N:o 7 (6 h. 3 d.)	50.
149.	Friarn kommer (4 h. 2 d.)	50.
150.	Maskeraden i vindskammaren (5 h. 3 d.)	50.
151.	En liten berättelse utan namn (4 h. 2 d.)	50.
153.	En aftonunderhållning (13 h. 5 d.)	25.
154.	Under aftonsången (8 h. 3 d.)	25.
155.	Korp-Kersti (10 h. 4 d.)	50.
159.	Ett äfventyr (6 h. 2 d.)	25.
160.	De nygifta (2 h. 3 d.)	50.
161.	Tillåt min fru (4 h. 3 d.)	50.
162.	På narri (3 h. 2 d.)	50.
163.	En communist (2 h. 1 d.)	25.
164.	Skal och kärna (3 h. 2 d.)	50.
166.	Två lustiga Turar (4 h. 2 d.)	50
171.	En spik i nyckelhålet (2 h. 1 d.)	25.
172.	Ett hem (2 h. 2 d.)	25.
178.	Den hvita halsduken (2 h. 1 d.)	50.
187.	En anonym kyss (3 h. 2 d.)	35.
188.	Lilla sångfogeln (3 h. 1 d.)	25.
190.	Den sjette (3 h. 2 d.)	25.
191.	Familjen Trögelin (6 h. 4 d.)	50.
192.	Svensken i Paris (1 h. 6 d.)	30.
193.	Det skadar inte! (6 h. 4 d.)	50.
195.	Salig Ferdinand (2 h. 3 d.)	35.
196.	Il Bacio (6 h. 3 d.)	35.
197.	Majorens döttrar (7 h. 3 d.)	50.
198.	Revolutionen i Drifbänken (1 h. 8 d.)	50.
199.	Öfverstens måg (5 h. 3 d.)	50.
200.	Sparlakanslexor (5 h. 3 d.)	50.
201.	Min ros i skogen (3 h. 2 d.)	50.
213.	Också en förlofning (4 h. 3 d.)	50.
214.	Gnistan (1 h. 2 d.)	50.
218.	Mellan bindningarna (2 h. 3 d.)	50.
220.	»Förlåt mig!» (2 h. 1 d.)	60.
221.	Svärfar (5 h. 7 d.)	75.
222.	En tvärvigg (3 h. 2 d.)	50.
226.	Pater-noster (3 h. 3. d.)	50.
228.	Småflickor (2 d.)	50.